

instytut muzyki i tańca

PROGRAM „MUZYCZNE BIAŁE PLAMY”

II edycja (1.10.2012 – 30.06.2013)

JULITA CHARYTONIUK

TETIANA ZACHYKIEVICH

LUDOWE PIEŚNI RELIGIJNE NA PODLASIU

Niniejsza praca jest efektem badania przeprowadzonego w ramach programu „**Muzyczne białe plamy**” Instytutu Muzyki i Tańca (II edycja)

WARSZAWA 2013

SPIS TREŚCI

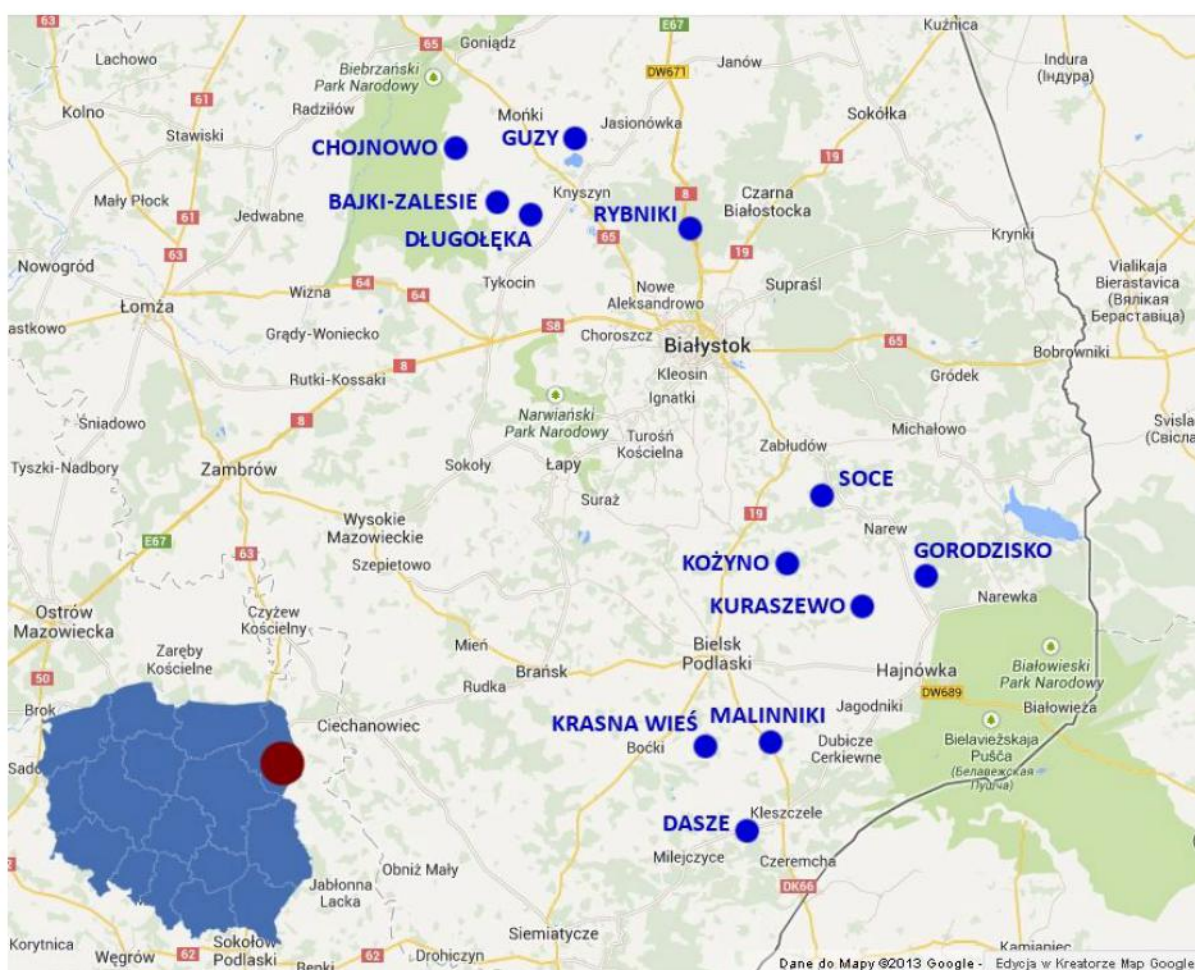
WPROWADZENIE	2
ROZDZIAŁ I. RELIGIJNE LUDOWE PIEŚNI KATOLICKIE	3
1.1 Statystyka	3
1.2. Charakterystyka materiału. Kontekst etnograficzny	3
1.3. Charakterystyka wykonania	4
1.4 Teksty pieśni katolickich	4
1.5 Spis wsi i wykonawców	24
1.6 Fotografie (Julita Charytoniuk)	26
1.7 Religijne ludowe pieśni katolickie - spis utworów znajdujących się na płycie	30
ROZDZIAŁ II. RELIGIJNE LUDOWE PIEŚNI PRAWOSŁAWNE	31
2.1 Statystyka	31
2.2 Charakterystyka materiału. Źródła	31
2.3 Gatunki. Kontekst etnograficzny	32
2.4 Styl muzyczny. Charakterystyka wykonania	33
2.5 Teksty pieśni prawosławnych	33
2.6 Notacje (Tetiana Zachykievich)	61
2.7 Spis wsi i wykonawców	66
2.8 Fotografie (Julita Charytoniuk)	68
2.9 Religijne ludowe pieśni prawosławne - spis utworów znajdujących się na płycie.....	76
Aneksy	
1.1. Fotokopia śpiewnika p. Marii Omelianiuk (Krasna Wieś)	78
1.2. CD <i>Religijne ludowe pieśni katolickie</i>	
1.3. CD <i>Religijne ludowe pieśni prawosławne</i>	
Pieśni znajdujące się na płytach CD są również dostępne na stronie imit.org.pl w formie plików mp3.	

NINIEJSZA PRACA JEST OBJĘTA OCHRONĄ PRAWA AUTORSKIEGO I JEJ WYKORZYSTANIE W JAKIEJKOLWIEK FORMIE WYMAGA ZGODY OBU AUTOREK LUB INSTYTUTU MUZYKI I TAŃCA

Wprowadzenie

Bazę badania stanowią nagrania wykonane w latach 2012-13 na północnym Podlasiu w ramach realizacji drugiej edycji programu „**Muzyczne białe plamy**”. Nagrań dokonano w pięciu wsiach, zamieszkałych przez ludność wyznania rzymskokatolickiego: Guzy, Chojnowo, Rybniki, Bajki-Zalesie, Długołęka oraz w siedmiu wsiach prawosławnych: Soce, Koźyno, Gorodzisko (i Przybudki), Kuraszewo, Krasna Wieś, Malinniki, Dasze.

Mapa badanego obszaru Podlasia z zaznaczonymi wsiami, w których dokonano nagrań.

Uzyskano w sumie ponad 50 godzin nagrań - około 90 pieśni i wywiadów etnograficznych od 68 osób zamieszkujących w/w miejscowościach, urodzonych w latach dwudziestych-siedemdziesiątych XX wieku.

Rozdział I. RELIGIJNE LUDOWE PIEŚNI KATOLICKIE

1.1 Statystyka

Nagrania wykonano w pięciu wsiach północnego Podlasia, zamieszkałych przez ludność wyznania rzymskokatolickiego. Ekspedycje przebiegały w następujących wsiach: Bajki Zalesie (gmina Krypno, pow. moniecki), Chojnowo (gmina Trzcianne, pow. moniecki), Długołęka (gmina Krypno, powiat moniecki), Guzy (gmina Knyszyn, pow. moniecki), Rybniki (gmina Wasilków, pow. białostocki). Wykonano 8 seansów nagraniowych – 2 seanse w Długołęce (z dwoma grupami, w tym z grupą śpiewaków pogrzebowych), 2 w Chojnowie, 2 w Guzach (z Janem Szklarzewskim oraz z grupą mężczyzn, której dowodził J. Szklarzewski), w Rybnikach i Bajkach Zalesiu po jednym seansie. Uzyskano w sumie 18 godzin nagrań - około 50 pieśni i kilka wywiadów etnograficznych od 46 osób zamieszkujących w/w miejscowości, urodzonych w latach dwudziestych-siedemdziesiątych XX wieku.

Na część opracowania dotyczącą katolickich utworów religijnych składa się z 26 nagrań pieśni o tematyce religijnej oraz teksty utworów. Pominięto utwory znane i wykonywane na tę samą melodię oraz pieśni, których wykonawcy nie byli pewni (mylili melodie i słowa).

1.2. Charakterystyka materiału. Kontekst etnograficzny

Badania skupiły się głównie na repertuarze pogrzebowym, w mniejszym stopniu wielkopostnym. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, iż część zebranych pieśni może być wykonywana zarówno w okresie postu, jak i podczas żałoby, czy czuwania przy zmarłym (zwłaszcza, gdy czuwanie odbywa się w domu nieboszczyka, a nie w domu pogrzebowym). To dowód na wielofunkcyjność tych pieśni.

Wśród utworów przypisanych obrzędowi pogrzebu można wyróżnić psalmy, pieśni śpiewane podczas czuwania (np. *Żegnam cie mój świecie* – Guzy, Chojnowo, Bajki Zalesie), na wyprowadzenie (np. *Już idę do grobu* – Rybniki), na cmentarzu (po pochowaniu).

Jeden ze śpiewaków z męskiej grupy z Długołęki podczas czekania na księdza, odczytuje w imieniu osoby zmarłej tzw. *Egzortę* – rodzaj przeprosin, pożegnania z najbliższymi, krewnymi, sąsiadami. Dawniej Egzorta zastępowała mowę pogrzebową księdza. Nie czyta się jej w wypadku śmierci osób młodych i niezamężnych.

Zdecydowaną większość nagranych repertuaru stanowią pieśni pochodzące z własnoręcznie zapisanych śpiewników (lub ksero tych śpiewników). Wiejscy wykonawcy korzystają również z zeszytów rodziców, innych członków rodziny, sąsiadów. Śpiewniki te są skrzętnie przechowywane przez wykonawców. Nierzadko pojawiają się w nich błędy słowne, niejasne zwroty, które są powielane przy przepisywaniu.

W przypadku śpiewników drukowanych, posiada je około 1/4 badanych. Najczęściej pojawiającym się drukiem jest wydawnictwo „Pogrzebowe pieśni ludowe”, które zostało przygotowane i ujrzało światło dzienne dzięki staraniom ks. Stanisława Fiedorczyka z okolic Trzciannego, w latach 90-tych XX wieku¹. Wydawnictwo nie posiada zapisu nutowego pieśni. Śpiewnik doczekał się 2 wznowień.

Śpiewacy nie zawsze „sztywno” trzymają się zapisanych słów, czasem śpiewają inne warianty tekstowe.

1.3. Charakterystyka wykonania

Pieśni wielkopostne znane są przez starszych, jak również młodszych mieszkańców badanych wsi. Pieśni stricte pogrzebowe zna najstarsze, rzadziej średnie, pokolenie (młodzi nie śpiewają na pogrzebach, ten obrzęd jest „zarezerwowany” dla starszej grupy wiekowej). Śpiewają kobiety i mężczyźni, przy czym gdy we wsi istnieje tradycja męskiego śpiewu religijnego, sporadycznie dopuszcza się kobiety do wspólnego śpiewania, zwłaszcza na pogrzebach. Kobiety chętnie przyjmują do swojej grupy mężczyzn. W przypadku grup mieszanych, zdarza się śpiewanie z podziałem na dwa chóry, gdzie jeden odpowiada drugiemu (Bajki Zalesie, Chojnowo).

W każdej z badanych wsi jest osoba „prowadząca pogrzeb”. Musi to być ktoś o silnym głosie, kto zawiaduje śpiewaniem i czytaniem. W przypadku braku „wyspecjalizowanych” śpiewaków pogrzebowych², podczas czuwania zbierają się krewni i sąsiedzi.

W miejscowościach, w których funkcjonują domy pogrzebowe, tradycja tych śpiewów zanika.

1.4 Teksty pieśni katolickich

BAJKI ZALESIE

Pogrzebowe

Dobranoc sąsiedzie³, już idziemy spać,
Bo jutro do pracy musim rano wstać
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

1. Widnieje w nim informacja „Za pozwoleniem władzy kościelnej”, Kuria Metropolitarna w Białymstoku, Białystok 18 grudnia 1991 r.

2. W Długołęce istnieje grupa mężczyzn „ośpiewująca” okoliczne pogrzeby.

³ Lub: sąsiadko;

Pożegnasz rodzinę i odejdziesz stąd
I staniesz przed Boga na swój życia sąd
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

A będzie to chwila dobra albo zła
Kiedy Bóg zapłatę za Twe życie da.
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

Ucichł już ból życia i nie płynie łza
A za twe cierpienie niech Bóg niebo da
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

Gdzie święci anieli i gdzie matka twa
Niechaj twoja dusza mały kącik ma
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

Żegnamy cię dzisiaj na niedługi czas
Bo wkrótce Bóg Ojciec też powoła nas
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc,
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc.

Abyśmy spotkali cię u niebios bram
Do rajy ojczyzny wprowadzi Bóg sam
Ty ze swą rodziną śpisz ostatnią noc, /
Bo Bóg tak zarządził i w tym Jego moc/ 2

Żegnam cię, mój świecie wesoly, Już idę w śmiertelne popioły; Rwie się życia przędza,
czas mnie w grób zapędza, Bije pierwsza godzina.

Żegnam was, rodzinie kochana, znajomi, krewni i poddani. Za łaskę dziękuję, z opieki
kwituję, Bije druga godzina.

Żegnam was, mili przyjaciele. Mnie pod głąz czas grobowy ściele. Już śmiertelne oczy sen
wieczny zamroczy, Bije trzecia godzina.

Żegnam was, królowie, księżęta. Cieszcie się w swym szczęściu, panięta. Już służyć
nie mogę, wybieram się w drogę, Bije czwarta godzina.

Żegnaj was, mitry i korony, czekajcie na swych rządców, trony. Ja w progi grobowe zniżyć muszę głowę, Bije piąta godzina.

Żegnaj was, pozostali słudzy, Tak moi, jako też i drudzy. Idę w śmierci ślady, w objęciach zagłady, Bije szósta godzina.

Żegnaj was, przepyszne pokoje, Już w wasze nie wniknę podwoje. Już czas mej żałobie dał gabinet w grobie, Bije siódma godzina.

Żegnaj was, pozostałe stroje, już o was bynajmniej nie stoję. Mól będzie w posłaniu, robak w kołdrze stanie. Bije ósma godzina.

Żegnaj was, wszystkie elementa, żywioły, powietrzne ptaszęta. Już was nie zobaczę, w dół grobowy skaczę. Bije dziewiąta godzina.

Żegnaj was, niebieskie planety, do swojej dążyć muszę met. Innym przyświecajcie, mnie dokonać dajcie. Bije dziesiąta godzina.

Żegnaj was, najmilsze zabawy, wewnętrzne, powierzchowne sprawy. Już nie wolno będzie, jeść, pić na urzędzie. Bije jedenasta godzina.

Żegnaj was godziny cukrowe, momenty i dni honorowe.
Do wiecznego spania śmierć duszę zagania. Bije dwunasta godzina. /2

Zapada zmrok, już wszystkie światła gasną

Bo właśnie nadszedł tego życia kres
I tylko jedno światło nie zagaśnie,
Tym światłem Pan, co dziś powołał cię.

Zostawiasz nas, jak smutna jest ta chwila
Wśród kwiatów leży ciche ciało twe
Przy głowie świece, wokół jest rodzina
Smutek na twarzach, z oczu płyną łzy.

Więc żegnaj nam, śmierć życie ci zabrała.
Ziemskiej pielgrzymki skończył się twój trud
Ciało zostało, dusza uleciała
Tam gdzie jej miejsce przygotował Bóg.

Choć w piersiach smutek i żal serce ściska
Wierzmy, że spotkamy kiedyś
Przyjdzie ten dzień, gdy ciało swe odzyskasz
A Ojciec Bóg osądzi życie twe.

Odchodzisz stąd, przed tobą nowa droga
Jesteśmy tu by żegnać ciebie już
Modlitwą, którą wznosimy do Boga
I matki naszej ucieczki grzesznych dusz. (?)

O Święta Pani wysłuchaj błagania
Od mocy złych ty uchroni duszę tą
Pod Twą opieką nic się jej nie stanie
Do tronu, Panie, Ty zaprowadź ją

A jeśli ona nie jest godna tego
To Wszechmogący raz pokutę da
Prosimy Jezu wybaw ją od złego
By mogła wieczny odpoczynek mieć /2

Pieśni wykonywane na koniec różańca

Jezu słodki, zwiastowany
Pannie Świętej z Nieba dany,
Od niewiniątek wyznany,
Niechaj będzie wychwalany!

Jezus z Panny narodzony,
Ofiarą Swą uwielbiony;
Od Matki swojej zgubiony,
Z radością jest znaleziony.

Jezus na modlitwie mdleje,
Krew za nasze grzechy leje;
Bił twarz świętą sługa srogi,
Biczowan Pan aż do nogi.

Jezus cierniem koronowan,
Niebieski Pan dekretowan
Śmiercią krzyżową umiera,
Przez krzyż niebo nam otwiera.

Jezus mocny zmartwychpowstał,
Z piekiel więźniów świętych dostał;
Z nimi do nieba wstępuje,
I nam niebo obiecuje.

Zesłał uczniom Ducha Swego
Na ziemię obiecane;
Przez Anioły w niebo wziętą
Koronuje Matkę świętą.

Chwalmy-ż Imię Jezus święte
U stworzenia wszego wzięte,
Byśmy niebo otrzymali,
Wiecznie z Jezusem mieszkali..

Najśłodszy Jezu dla Imienia Twego,
racz nas uchować ode wszego złego /2

Przez gorzką mękę i krwi Twej wylanie,
Odpuść nam grzechy, Jezu Chryste Panie /2

Racz strzec narody wiary chrześcijańskiej
Od głodu, moru i męki pogańskiej /2

Proszę Cię, Jezu, póki duch w moim ciele
Racz mi dać skruchę i czasu tak wiele /2

Gdy życie będzie rozstawać się ze mną,
Bądź mi miłościw, zmiłuj się nade mną.

I Ciebie Matko proszę o przyczynę,
By Chrystus syn Twój odpuścił mi winę /2

Bo niepodobno bez Twojej obrony
Aby nie został człowiek obwiniony /2

A gdy powstanie na sąd straszny pański
Uczyn przyczynę za lud chrześcijański /2

Przeto Cię Twoim różańcem błagamy
Niech Miłosierdzia Jezusa doznamy /2

Przeto Cię Twoim szkaplerzem błagamy
Niech przyczyny Maryi doznamy /2

Wielkopostne

Wdzięczny mój Jezu, me wdzięczne kochanie /2

Któż Cię na krzyżu wysokim dostanie.

Wisi na krzyżu, krew się z głowy toczy /2

Głowa święta zwisała, zamrużone oczy

Wisi na krzyżu, krew się z boku leje /2

Ona nam czyni zbawienia nadzieje

Stoi pod krzyżem Najświętsza Maryja /2

Płacze, lamentuje jedyne go syna

Magdaleno święta opatrunko droga /2

Prowadź nas do krzyża, do żywego Boga

Przyšli pod krzyż swój przybić zdrajcę swego /2

Spuść kroplę krwi świętej, obmyj mnie grzesznego

Spójrz że mój Jezu, niech Cię ucałuję

Ustami swymi twe rany *zcukruję (?)*

O dobry Jezu, połącz nas ze sobą /2

I bądź na zawsze ze swoją osobą /2

CHOJNOWO

Pogrzebowe

Na cmentarzu mieszkać będę,

I tak długo grób zasiądę,

A Pan prochy wszystkich ludzi

W dzień on sądu zmarłych zbudzi

Już nie będę tu przebywać

Pan Bóg kazał odpoczywać,

W ziemi, lecz i ciepło wstanę,

Znów na Boga oglądanie.

Krótki był czas życia mego,

Ledwom dostał święta Twego,

Wziął mnie Pan Jezus do siebie,
Abym wiecznie mieszkał w niebie.

Tam kwitną róże z lilią,
Z nich Anieli wieńce wiją,
Tam wszyscy cieszą się wiecznie,
Z Barankiem Bożym bezpiecznie.

Idzie więc do Pana swego,
Dusza ma na rozkaz Jego,
Z ciałem moim rozwiązana,
Do Aniołów przywiązana.

A więc nie płaczcież rodzice,
Bo znów wkrótce was zobaczę,
Śmierć skasza jak polne kwiatki
Ścina starych jak i dziatki.

Dziękuję za piastowanie,
Za zasługi i starania,
Będę prosić w niewinności,
Za was Boga we wieczności.

Bracia, siostry i pokrewni,
Niech Was smutek nie pognębi,
Bom Aniołem już na łonie,
Ojca siądę, jak na tronie

Krótki żywot mój zawarłem,
Do Jezusa się dostałem,
I me ciało z grobu wstanie
Z duszą wielbiąc Ciebie Panie /2

GUZY

Pogrzebowe

Czemu Panie tak rychło bierzesz mnie ze świata
Czemu tak prędko znikły moje młode lata /2

Kilka lat tylko żyłem, kilka dni na świecie
Nie użyłem rozkoszy w moim młodym kwiecie /2

Dałeś mnie dwom rodzicom moim ukochanym
Teraz mnie śmierć zabrała w wieku młodocianym /2

Ojcze i matko moja z oczu łzy leją
I od żalu wielkiego prawie że truchleją /2

Mogłaś śmierci okrutna dać mi jeszcze pożyć
By rodzice pociechy mogli ze mnie dożyć /2

Lecz inaczej wyroki Boskie sporządziły
Aby złości światowe mnie nie potępiły /2

Ojcze i matko moja już się żegnam z wami
Z krewnymi, kochanymi, braćmi i siostrami /2

Dziękuję wam za wszystko, coście mnie czynili
Żeście mnie wychowali i mnie wyżywili /2

Sąsiady i sąsiadki z wami się rozstaję
I to co mam na uwadze, naukę podaję /2

Chcecie żyć do starości, Śmierć z kosą nie czeka
Ale i w młodym wieku podcina człowieka / 2

Wy zaś wszyscy ci, którzy dziś przy mnie stoicie
Ostatnią chrześcijańską posługę czynicie / 2

Westchnijcie z głębi serca do Boga naszego
Aby mnie przyjąć raczył do królestwa swego / 2

Zmiłuj się Boże nade mną grzesznikiem 4

Co w swej dobroci nie pogardzasz nikiem
W Tobie mam tylko samym zaufanie
Według Twojego miłosierdzia Panie.

I według mnóstwa swych Boskich litości
Zmiłuj się i zgładź moje nieprawości
O więcej zebrzę, okaż łaskę Twoją
Oczyść mnie z grzechów, obmyj zbrodnie moją.

Już serce moje smutkiem napełnione
Czuje błąd na zbrodnie popełnione (?)
Zbrodnie okropne, co mnie pokrywają
Wszędzie są ze mną, wszędzie mnie ścigają.

---

⁴ psalm śpiewany wieczorem, już po pochowaniu

Przeciwko Tobie samemu zgrzeszyłem
I Ciebie Boga mego obraziłem
W wyrokach Twoich lubo sprawiedliwy
Karzesz mnie, jednak bardzo litościwy.

Wiem dobrze o tem, że już pierwej byłem
W grzechach zmazany, nim się narodziłem (?)
Żem był poczęty w grzechu i zrodziła
W grzechach mnie matka i w grzechach powiła.

Ale Ty Boże, co tylko w cnotliwych
Sercach chcesz mieszkać zawsze sprawiedliwy
Tyś mnie nauczył w dobroci Twej świętej
Jak mam mądrości szukać niepojętej.

Skrop mnie hyzopem, Panie dobroczynny
I obmyj duszę, abym był niewinny
Abym Aniołom zrównał w niewinności
I białość śniegu przewyższył w czystości.

Jeśli Twa dobroć wysłucha mnie Panie
Mieć będę serca ukoronowanie
skruszone długim smutkiem kości moje
Wnet odzyskają pierwszą żywość swoją.

Nie chciej już na me występki spoglądać
Jedynie mogę tylko gniewu żądać
Nie patrz na zbrodnie, które popełniłem
Zapomnij o tym, czym Cię obraziłem.

Ducha czystego racz we mnie utwórzyc
I w sercu moim gorliwość założyć
Niech mnie ożywi duch Twój i ozdrowi
Niech miłość we mnie ku Tobie odnowi.

Od twarzy Twej nie odrzucaj mnie Boże
Łaska Twa owszem niech mi dopomoże
Powstać z występków, niech z błędów ocala
Duch Twój ode mnie niech się nie oddala.

Pociecha Twoja, o którą Cię proszę
Niechaj ochłodzi smutek, który znoszę
W mym utrapieniu niechaj słabość moja (?)
Duch Twój umacnia boską mocą swoją.

Na drogi swoje prowadź mnie łaskawie
A mym przykładem w tejże zbożnej sprawie (?)
Inni poddawać będą samych siebie
I dobrowolnie powracać do Ciebie.

Przeciwko Tobie Boże mój powstałem
O zemstę woła krew, którą przelałem
Jeśli otrzyma winy darowane
Język mój wielbić Ciebie nie przestanie.

Otwórz już Panie usta me zamknięte
Które bojaźnią Twą były przejęte
I pienia moje rozniosą Twą wszędzie
Chwałę gdy język ogłaszał Cię będzie.

Całopalną złożyłbym ofiarę
Gdybyś jej żądał za winę i karę
Ale krwi zwierząt Twa świętość nie bierze
Jużci nie może dana być w ofierze.

Ofiara miła Tobie uczyniona
Jest skruchą duszy z pokorą złączona
Serca w pokucie skruszone przyjmujesz
To jest o Boże co tylko szacujesz.

Już mnie więc Panie daruj grzesznikowi
Okaż mi łaskę, Twojemu synowi
Miasto Twe wierne, Twą chwałą przejęte
Wynieś w swych murach Jeruzalem święte.

Wtenczas Twój ołtarz będzie napelniony
Wielością zwierząt i krwią ich skropiony
Wtenczas Ci złoży lud Twój sprawiedliwy
Tobie ofiarę przyjemną i żywą.

**O jak fałszywe wszystko na tym nędznym świecie,
nie masz tu nic stałego, wszyscy o tym wiecie. /2**

Świat wiele obiecuje, rozkosze cukruje,
a na koniec każdemu zimny grób gotuje. /2

I ja na sobie samej dziś tego doznałam,
oto z rodziną moją jużem się rozstałam.

Żegnam was, krewni moi, przyjaciele,
żyłem z wami w przyjaźni i zgodnie lat wiele.

Śmierć ten węzeł rozcięła, od wszystkich mnie wzięła,
bo taka wola Boga Odwiecznego była.

Żegnam was, sąsiadki i was też, sąsiedzi
śmierć mnie nieubłagana zaskoczyła zdradki.

Żegnaj cię, zwierzchność moja, duchowa i świecka,
żegnaj cię, mój pasterzu, jam- twoja owieczka.

Żegnaj cię, praco moja i moje mieszkanie,
w którym mi było miłe z wami obcowanie.

Światu nie zaufajcie, na śmierć pamiętajcie,
na wieczność poglądajcie, grzeszyć zaniechajcie.

Ach, mój Jezu kochany, wspomnij na Twe rany,
niech mi każdy występki już będzie zamazany.

Jedną garstką ziemi gdy przysypan będę,
Wnet boleści życia i cierpień pozbędę,

Jedna garstka ziemi niech mi będzie święta,
Niech klęska grzechowa będzie z niej już zdjeta.

Jedna garstka ziemi za wszystko mi stanie,
Za nią wieczne szczęście, wieczne królowanie.

Wszyscy co się zwiecie przyjaciółmi moimi,
Rzućcie mi życzliwi jedną garstkę ziemi.

Gdy mnie przysypiecie, wszystkie me niedole
Skończą się na świecie. Jedna garstka ziemi.

Jedna garstka ziemi, lekarstwo na rany,
Nie cierpi, nie jęczy, ziemią przysypany.

Nic nas nie zaboli, nic nas nie zasmuci,
Gdy nam dłoń przyjazna garstkę ziemi rzuci.

Jedna garstka ziemi, dziedzictwo człowieka,
Každy w dół swój wpadnie, choć przed nim ucieka.

Niech cię nie zasmucą podziemne więzienia
Frasuj się jedynie o duszę zbawienia.

Jedna garstka ziemi wszystkim jednakowa,
Lecz nie jednakowe tajemnice chowa.

Jedna garstka ziemi wiedzie do żywota,
Jedna garstka ziemi pcha w piekielne wrota.

Jedna garstka ziemi jest hasłem zbawienia
Jedna garstka ziemi hasłem potępienia.

Czyście wy królami, czyście ubogimi,
Każdemu z was rzucą jedną garstkę ziemi.

Czy jesteś w rozkoszach, czy cię boleść tłoczy,
Jednakowo ziemią przysypią ci oczy.

Jedna garstka ziemi nikogo nie minie,
Ona wszystko kończy na tej łez dolinie.

Czemu się człowiecze tak trapisz i smucisz,
Że z ziemi powstałeś i do ziemi wrócisz.

Poza ziemią życie i niebo wspaniałe
Poza ziemią szczęście osiągniesz i chwałę.

Zmarły człowiecze, z tobą się żegnamy,
Przyjmij dar smutny, który ci składamy:/ 2
Trochę na grób twój porzuconej gliny
Od twych przyjaciół, sąsiadów, rodziny./2

Powracasz w ziemię, co matką twą była,
Teraz Cię trawi, niedawno żywiła: /2
Tak droga każda, która na świat wodzi,
Na ten ubity gościniec wychodzi. /2

Niedługo bracie, (siostrze), z tobą się ujrzymy,
Jużeś tam doszedł, my jeszcze idziemy,
Trzeba ci było odpocząć po biegu:
Ty wstaniesz, boś tu tylko na noclegu.

Boże! ten zmarły w domu Twym przebywał,
U stołu Twego jadał, Ciebie wzywał,
Na Twej litości polegał bezpieczny:
Daj duszy jego odpoczynek wieczny.

Wielkopostne

Pamiętaj człowiecze na Jezusa⁵
jak drogo kupiona Twoja dusza
ref. Ach Jezu(s) mój, ach Jezu mój
Gdy będę w ciężkościach,
Sam przy mnie stój
Przez Twe rany i boleści /
Racz zostać z Maryją /
Przy mej śmierci./ 2

---

⁵ wielkopostna, ale śpiewana też na pogrzebie

Pamiętaj człowiecze, gdy w Ogrójcu
Modliłem się za cię Bogu Ojcu
ref...

Pamiętaj człowiecze, gdy w łańcuchy
Krępują me ciało, jak złe duchy
ref...

Gdy mnie z Ogrójca prowadzili
Jako wściekli mnie w rzekę wrzucili/wrzucili mnie w rzekę jako wściekli
ref...

Wiodą mnie już na sąd do miasta
Szarpie mnie i tłucze ta hałastrą
ref...

Kiedy mi już na śmierć dekret dali
Rzucili w więzienie, bić kazali
ref...

Gdybyś ty człowiecze to wiedzieć miał
Wielem ja za ciebie w więzieniu cierpiał
ref...

Pamiętaj człowiecze na te rany
Gdy byłem dla ciebie skatowany/Wielem ja za ciebie Ojca prosił
ref...

Pamiętaj człowiecze na koronę
Wielem ucierpiał na każdą stronę
ref...

Pamiętaj człowiecze, gdym krzyż nosił
Wielem ja dla Ciebie Ojca prosił
ref..

Kiedy mnie na krzyżu przybijali
To żółcią mnie gorzką napawali/Żółcią mnie poili będąc nagim
ref..

Pamiętaj człowiecze, gdym już wisiał
I w wielkich boleściach ducha oddał
ref..

Gdy będziemy konać mój Jezusie
Przyjdźże Ty z Maryją po naszą duszę⁶
ref..

Amen.

---

⁶ Kursywą pisany jest tekst ze śpiewnika pogrzebowego.

RYBNIKI

Pogrzebowe

(fragment)

Aniele stróżu mój miły patronie

Gdzie mnie prowadzisz po mym życia zgonie
Samże ja nie wiem i zgadnąć nie mogę
O której godzinie pójdziesz ze mną w drogę.

Podobno oddasz w czyścicowe pożary
Aniele Stróżu, jest to strach niemały
Żyłem na świecie w różnym utrapieniu
A teraz cierpieć w czyścicowym płomieniu.

Aniele Stróżu miej politowanie
Niechże mnie minie czyścicowe karania
Wydał Bóg dekret na me grzeszne ciało
Które na świecie nie pokutowało

Ach, nie lękaj się, ja jestem przy tobie
Aniołem Stróżem, to powiadam tobie
Jestem twym stróżem i jestem strażnikiem
Tobie do nieba będę przewodnikiem.

(fragment)

Barbaro Święta, Perło Jezusowa!

Ścieżko do nieba grzesznikom gotowa,
Wierna przy śmierci Patronko smutnemu,
Konającemu.

Źródło czystości obmyte na wieki,
Nie wypuszczaj mnie z twej świętej opieki.
Ty mnie przygotuj na drogę wieczności.
W świętobliwości.

Spraw, by mój Jezus był obrońcą moim,
W życiu i zgonie, tak jako był twoim;
Niech duszę moją w niebie z twej pomocy
Z sobą zjednoczy.

Twój i mój Jezus w Świętym Sakramencie,
niech mnie nakarmi w ostatnim momencie;
ostatnie słowo Jezus i Maryja,
niech mnie nie mija.

Cokolwiek w świecie, wszystko marność, choćby mnie królestwa doszła godność,
Wszystko zginie, świat przeminie, króla i cesarza śmierć nie minie /2

Nie masz już sławnego Cycerona, nie masz Absaloma i Samsona;
Ich to sława przykład dawa, że wszystko na świecie śmierci strawa /2

Bym miał mądrość króla Salomona, bym był też tak piękny jak Helena
Piękność owa, mądra głowa od śmierci żadnego nie zachowa /2

Choćbym się w cielesnej kochał krasie i ona się w szpetność zmieni w czasie
Ach! niestała piękność ciała, wczoraj się świeciła, dziś spróchniała /2

Już idę do grobu smutnego, ciemnego (fragment)

Gdzie będę spoczywał aż do dnia sądnego
Gdzie możni królowie swe kości składają
Książęta, panowie w proch się obracają

W tę podróż odchodzę, nie biorę nic z sobą
W postaci okryty śmiertelną żałobą
Tylko cztery deski, licha biała szata
To cała zasługa z mizernego świata.

Już słońce i księżyc świecić nie przestają
Robactwo, zgnilizna też przy mnie zostają
Gdzie mądry Salomon podział się z mądrością
Gdzie Krezus, Aswerus ze swą wspaniałością.

Gdzie Samson tak silny, gdzie mężna Judyta
Gdzie mocny Herkules, niech się kto chce pyta
W jaskinię podziemną śmierć wszystkich ukryła
Toć samo dziś ze mną nędznym uczyniła.

DŁUGOLEKA

Pogrzebowe

Bądź miłosierny słudze Twemu Panie
I daj mu wieczne w Tobie spoczywanie⁷
Wszak w Ciebie wierzył, Tobie zawsze ufał /
I w Twojej miłości szczęścia swego szukał. /2

Osądź łaskawie sługę Twego, Panie
Winę za grzechy, daruj mu karanie
Wszak Cię wyznawał w świętym Twym kościele /
W Twoich sakramentach czerpał łaski wiele. /2

---

⁷ Lub: w niebie królowanie

Przypuść do łaski sługę Twego, Panie
I przyjm na wieczne w niebie pomieszkanie
Wszak Twojej Matki był czcicielem wiernym /
Dla jej przyczyny bądź mu miłosierny /2

Wysłuchaj Boże naszych serc wołanie
Twojemu słudze okaż zmiłowanie
Wszak Twoich świętych miał w poszanowaniu /
Niech mu pośpieszą ku poratowaniu /2

O dobry Jezu naszych dusz kochanie
Nam wszystkim okaż Twoje zmiłowanie
Niech Cię za życia chwalim tu statecznie /
A potem w niebie na wiek wieków wiecznie. /2⁸

Trójca Bóg Ojciec, Bóg Syn, Bóg Duch Święty,
W Trójcy Bóg jeden nigdy niepojęty,
Bóg Ojciec przed wiek z siebie Syna rodzi,
Bóg Duch od Ojca i Syna pochodzi. /2

Syn Boży stał się człowiekiem dla ciebie,
Wziął duszę, ciało, abyś ty był w niebie.
Począł się z Ducha Świętego bez męża,
Zrodziła Panna starszy głowę węża. /2

Trzydzieści trzy lat żył na świecie z nami,
Okrutnie na krzyż przybity gwoździami.
Umarł na krzyżu i do piekieł zstąpił,
Wstał z martwych, potem na niebiosą wstąpił. /2

A stamtąd przyjdzie na sąd ostateczny,
Dobrym da niebo, złym zaś ogień wieczny.
A że zły człowiek łamie przykazanie,
W chorobie, szkodzie, w czarach ma ufanie.

A Bóg rozkazał, wierz w Boga jednego,
Drugie, Imienia nie bierz darmo Jego,
Trzecie, pamiętaj byś święcił dni moje,
Czwarte zaś, szanuj ojca, matkę twoją.

Piąte, nie zabijaj, Szóste, nie cudzołóż,
Siódme, nie kradnij, Ósme, fałszu nie mnóż,

---

⁸ Na nagraniu grupa z Długołęki pomija ostatnią - piątą zwrotkę.

Dziewiąte, żony nie żądaj bliźniego,
Dziesiąte, ani żadnej rzeczy jego.

Pięć kościelnego mamy przykazania,
Dni święte święcić z dawnego podania:
Słuchaj Mszy świętej w dni święte uczciwie,
Zachowaj posty, jedząc wstrzemięźliwie.

Czyn spowiedź szczerą, blisko Wielkiejnocy.
Weź Ciało Pańskie dla duszy pomocy,
Siedm Sakramentów: Chrzest i Bierzmowanie,
Ciała Krwi Pańskiej także przyjmowanie.

Spowiedź, Kapłaństwo i Małżeństwo święte,
I namaszczenie przed śmiercią przyjęte,
I tać przyczyna Boskiego karania,
Że człowiek łamie jego przykazania.

Aby się dusza dostała do nieba,
Zostawać w wierze katolickiej trzeba:
Co kościół Rzymski daje do wierzenia,
Trzymaj statecznie, a pewnyś zbawienia.

Jeden Bóg wszędzie, jeden Chrzest przyjęty,
I jedna wiara: mówi Paweł Święty.
Piotr z następcami jest głową w kościele,
Ta wiara sama, innych chociaż wiele

Wiar się rachuje, w nich żaden zbawiony,
Człowiek nie będzie, ale potępiony;
Bóg to objawił swym wiernym dla tego,
Iż nieomylna prawda święta Jego.

Straszliwa trwoga na świecie powstanie,
W ten czas gdy wszystkich ciało zmartwychwstanie:
Zaćmi się słońce, miesiąc, wszystkie gwiazdy
Na ziemię spadną, aż struchleje każdy.

Strach niesłychany będzie grzesznych ludzi,
Gdy ich Anielska trąba z grobów wzbudzi.
On dzień ostatni i niebieskie siły
Poruszy, oraz odsłoni mogiły.

Przegniłe ciało i skruszone kości,
Zarówno przyjdą do swojej całości:
Wróci się dusza do swojego ciała,
Aby z spraw swoich rachunek oddała.

Na Józefata staniemy dolinie,
Tam się obaczym wszyscy wraz w godzinie,
Lecz nie zadługo odmiana nastanie,
Zważ, co świat kochasz! zważcie chrześcijanie!

Matce od córki odłączyć się trzeba,
Córka do piekła, a matka do nieba:
Albo też córka pójdzie ze Świętymi,
Nieszczęsna matka wraz z potępionymi.

Brat z bratem, ojciec z synem się rozstanie,
Jedno do nieba, drugie w piekle stanie:
I mąż od żony weźmie rozłączenie,
Jedno na męki, drugie na zbawienie.

Potém Bóg Sędzia na tronie zasiędzie,
Ogłosi wyrok, co tam za płacz będzie!
Gdy tam obaczą wszystkie swoje sprawy,
Myśli, złe mowy, i sprosne zabawy.

Bóg sprawiedliwy wsze dzieła poznaje,
Kto jak zasłuży, tak zapłatę daje.
Rzecz do dobrych: pójdźcie ze Świętymi,
Żli zaś na wieki, idźcie z przeklętymi!

Szczęśliwy który w niebo się dostanie,
Ach! biada temu, co w piekle zostanie.
Żałuj grzeszniku za tve wszystkie złości,
Poprzestań grzeszyć, będziesz w szczęśliwości.

Łaskawy Pan Bóg nie gubi człowieka,
Gorzkich łez jego i spowiedzi czeka.
Jeżeli nie chcesz żałować serdecznie,
Będziesz przeklęty i zaginiesz wiecznie. /2⁹

Wieczny odpoczynek...

---

⁹ Na nagraniu grupa z Długoleki śpiewa fragment pieśni, trzy pierwsze zwrotki oraz ostatnią.

Ach, mój Jezu mój kochany, jak Twe twarde łoże,
Zdejmę ciebie z tego krzyża, w sercu mem położę. /2

Boś zbolały, zbiczowany, okrutnie zraniony,
Proszę, żebyś w sercu moim był uspokoiony. /2

Dusza moja prędko ... , o to się starała
By Cię w sercu moim własnym już nie przebudzała. /2

Cicho, cicho, duszo moja, niech spokój panuje,
Niech jej słodki mój najmiłszy Jezus .... /2.

Nie kołataj występkami, nie budź Go grzechami,
... utul jak najprędzej świętymi myślami. /2

Niechaj będzie serce moje, za łóżeczko Twoje,
Połóż się w nim, słodki Jezu, a odpocznij sobie. /2

Zaśnij, zaśnij, dobry Jezu w sercu mem milutko,
A ja Tobie na dobranoc, zaśpiewam cichutko. /2

Dobranoc i słodki Jezu, me wieczne kochanie,
Za sen smaczny proszę przyjmij mój płacz i wzdychanie. /2

Matka Boska wraz z Józefem ...
Bym zasypiał w sercu moim Pan Jezus w cichości / 2

Przyjdzie Panie zaginać, ratunku potrzeba,
Którego ja nie pragnę, jak od Ciebie z nieba. /2

Twej się woli polecam, i przyznać to muszę,
Zamiast wielkiej pociechy, ciężki żal odnoszę. /2

Wszakże ja to od Ciebie Zbawiciela mego,
Przyjmuję i dziękuję z serca uprzejmego. /2

Jestem jak wodna trzcina, która w wielkiej suszy,
Skoro lada wiatr wieje, zarazem ją skruszy. /2

Albo jak liść zielony, który mrozem zdjęty,
Od rodzajnego drzewa bywa precz odjęty. /2

Który na ziemię padłszy, już więcej nie stoi,
Tylko się jego szumu daremnie zwierz boi. /2

Także i ja mój Panie bez ratunku Twego
Upadam jako i liść od razu jednego. /2

Wczesnym proszę dostatkiem, opatrz mię mój Panie
Bogactwa i ubóstwa nie dopuszczaj na mnie. /2

Bywszy w wielkim bogactwie, zapomniałbym Ciebie,
A w ciężkim zaś ubóstwie, przekląłbym sam siebie. /2

Nie dowierz żaden szczęścia, ani wierz w nakłady,
Lecz na każdą godzinę spodziewaj się zdrady. /2

Bo co dziś da fortuna to jutro wziąć może,
A żaden cię w nieszczęściu twoim nie wspomůže. /2

Bo ci, co przedtem z tobą hojnie przestawali,
Nie tobie, ale twemu szczęściu się kłaniali. /2

Wiele złego przychodzi na sprawiedliwego,
Ale go Bóg wybawi zawsze ze wszystkiego. /2

Strzegąc, aby najmniejsza ze wszech jego kości,
Nie była obrażona z Jego Opatrzności. /2

Ja się także oddawam, w każdym życiu moim,
Ufam, że mnie pocieszy świętym słowem swoim. /2

I wybawi mię ... (Pan mój ?) od wszelkiego złego,
A na ostatek weźmi do królestwa swego. /2

1.5 Spis wsi i wykonawców

- **Bajki Zalesie:**

Janina Osiecka (ur. 1948)
Lucyna Znosko (ur. 1953)
Iwona Lipińska (ur. 1969)
Józefa Matyszewska (ur. 1962)
Barbara Daniłowska (ur. 1963)
Zenobia Zalewska (ur. 1945)
Teresa Prószyńska (ur. 1970)
Joanna Łukowska (ur. 1966)
Alfreda Konecko (ur. 1946)
Krystyna Wiszowata (ur. 1950)
Eugeniusz Cylwik (ur. 1947)
Bogusław Daniłowski (ur. 1962)
Grzegorz Wiszniewski (ur. 1966)

- **Chojnowo:**

Jerzy Milewski (ur. 1937, Chojnowo, zam. Chojnowo)
Irena Milewska (ur. 1941, Czekołydy, zam. Chojnowo)
Józefa Chojowska, siostra Ireny (ur. 1952, Czekołydy, zam. Mońki)
Bogusława Szeszko (ur. 1944, Pisanki, zam. Chojnowo)

- **Długołęka, parafia Krypno, pow. moniecki**

1. Nagrania w domu Państwa Sienkiewiczów:

Teresa Dziewiątkowska (ur. 1941, Nowa Wieś)
Bogumiła Brozewska (ur. 1936, Długołęka)
Stanisław Kaczyński (ur. 1959, Długołęka)
Jerzy Kaczyński (ur. 1968, Mońki)
Feliks Sienkiewicz (ur. 1938, Długołęka)
Alina Sienkiewicz (ur. 1942, Długołęka)
Maria Wąsceka (ur. 1948, Długołęka)

2. Nagrania w świetlicy wiejskiej:

Śpiewacy pogrzebowi:
Antoni Hodun (ur. 1959)

Daniel Puchalski (ur.1960)
Jan Obuchowski (ur. 1944)
Stanisław Kaczyński (ur.1959)
Józef Dębowski (ur. 1955)
Feliks Sienkiewicz (ur.1938)
Janusz Dziewiątkowski (ur. 1967)
Janusz Puchalski (ur. 1952)

- **Guzy:**

Jan Szklarzewski (ur. 1957 r. w Knyszynie, zam. Guzy)
Marek Roszko (ur.1972, Mońki, zam. Guzy)
Kazimierz Wojtach (ur. 1973 r. Mońki, zam. Guzy)
Fabian Piskor (ur. 1944 r., Guzy, zam. Guzy)

- **Rybniki:**

Barbara Juchniewicz (ur.1949)
Teresa Rybnik (ur.1951)
Ewa Borkowska (ur.1957)
Krystyna Rybnik (ur.1948)
Czesława Rybnik (ur.1949)
Wiesława Kolesińska (ur.1946)
Apolonia Rybnik (ur.1928)
Romualda Rybnik (ur. 1925?)
Honorata Polecka (ur. 1943)
Irena Pietryniuk (ur. 1930)

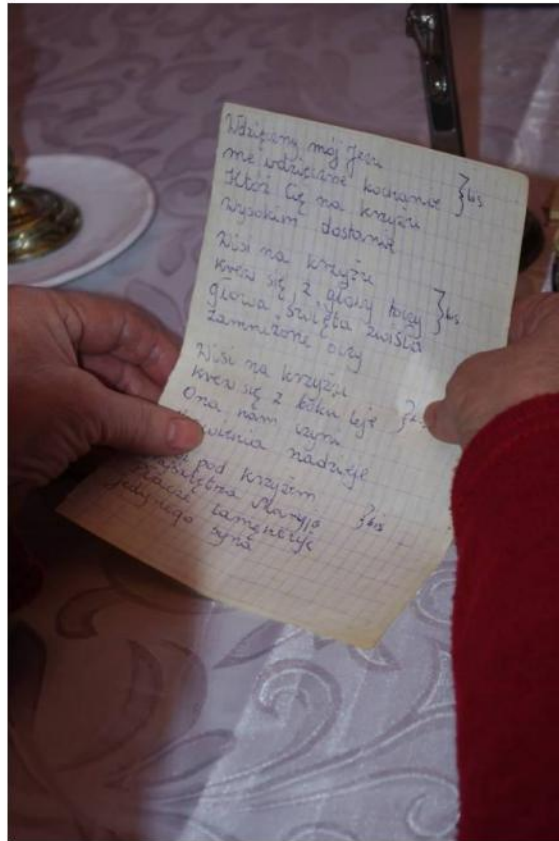
1.6 Fotografie

1. Nagrania we wsi Bajki Zalesie. Śpiewają: Janina Osiecka, Lucyna Nosko, Iwona Lipińska, Józefa Matuszewska, Barbara Daniłowska, Zenobia Zalewska, Teresa Prószyńska, Joanna Łukowska, Alfreda Konecko, Krystyna Wiązowata, Eugeniusz Cylwik, Bogusław Daniłowski, Grzegorz Wiszniewski.

2. Nagrania we wsi Bajki Zalesie. Śpiewają: Janina Osiecka, Lucyna Nosko, Iwona Lipińska, Józefa Matuszewska, Barbara Daniłowska, Zenobia Zalewska, Teresa Prószyńska, Joanna Łukowska, Alfreda Konecko, Krystyna Wiązowata, Eugeniusz Cylwik, Bogusław Daniłowski, Grzegorz Wiszniewski.

3. Nagrania we wsi Bajki Zalesie.

4. Nagrania w Chojnowie. Na zdjęciu: Jerzy Milewski, Irena Milewska, Bogusława Szeszko.

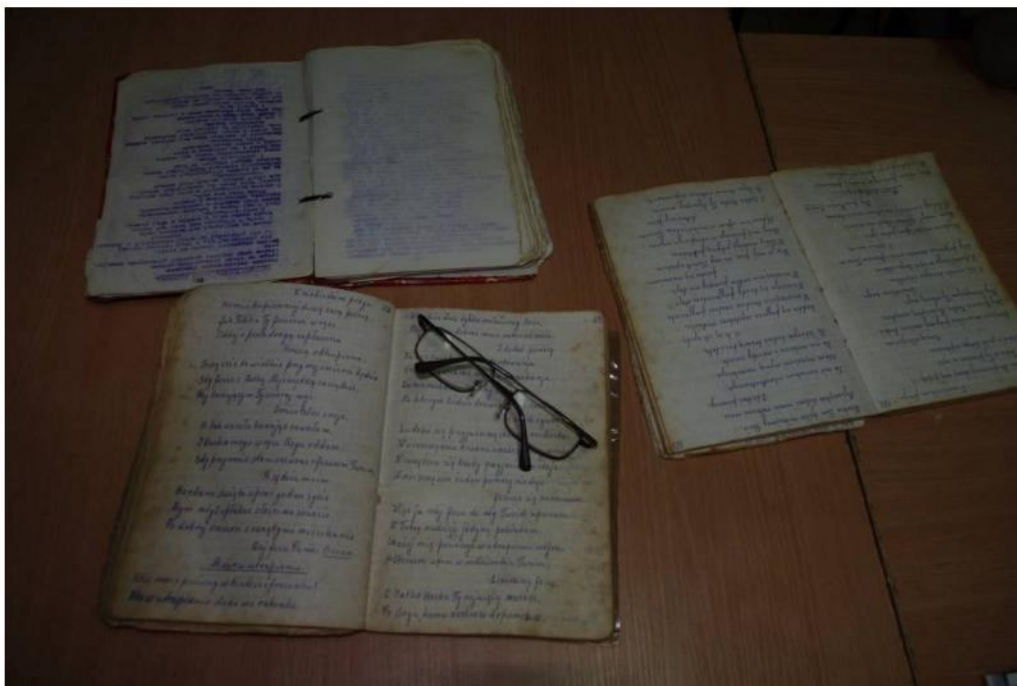
5. Nagrania w Rybnikach. Śpiewają: Barbara Juchniewicz, Teresa Rybnik, Ewa Borkowska, Krystyna Rybnik, Czesława Rybnik, Wiesława Kolesińska, Apolonia Rybnik, Romualda Rybnik, Honorata Polecka, Irena Pietryniuk.

6. Nagrania w Rybnikach. Śpiewają: Barbara Juchniewicz, Teresa Rybnik, Ewa Borkowska, Krystyna Rybnik, Czesława Rybnik, Wiesława Kolesińska, Apolonia Rybnik, Romualda Rybnik, Honorata Polecka, Irena Pietryniuk.

7. Nagrania w Długołęce. Na zdjęciu śpiewacy pogrzebowi: Antoni Hodun, Daniel Puchalski, Jan Obuchowski, Stanisław Kaczyński, Józef Dębowski, Feliks Sienkiewicz, Janusz Dziewiątkowski, Janusz Puchalski.

8. Śpiewniki z Długołęki.

1.7 Religijne ludowe pieśni katolickie - spis utworów znajdujących się na płycie:

01. Dobranoc sąsiedzie (pogrzebowa) – Bajki Zalesie
02. Jezu słodki zwiastowany (na końcu różańca) – Bajki Zalesie
03. Najśłodszy Jezu dla imienia Twego (na końcu różańca) – Bajki Zalesie
04. Wdzięczny mój Jezu (wielkopostna) – Bajki Zalesie
05. Zapada zmrok (pogrzebowa) – Bajki Zalesie
06. Żegnam cię mój świecie wesoły (pogrzebowa) – Bajki Zalesie
07. Na cmentarzu mieszkać będę (pogrzebowa) – Chojnowo
08. Żegnam cię mój świecie (pogrzebowa) – Chojnowo
09. Czemu Panie tak rychło (pogrzebowa) – Guzy (Jan Szklarzewski solo)
10. Pamiętaj człowiecze (wielkopostna) – Guzy (Jan Szklarzewski solo)
11. Zmiłuj się Boże nade mną grzesznikiem (pogrzebowa; po pochowaniu) – Guzy (Jan Szklarzewski solo)
12. Jedną garstką ziemi (pogrzebowa) – Guzy
13. Jezu w Ogrójcu mdlejący (wielkopostna) – Guzy
14. O jak fałszywe wszystko (pogrzebowa) – Guzy
15. Zmarły człowiecze (pogrzebowa) – Guzy
16. Aniele Stróżu mój miły patronie (pogrzebowa) – Rybniki
17. Barbaro Święta (pogrzebowa) – Rybniki
18. Cokolwiek w świecie (pogrzebowa) – Rybniki
19. Już idę do grobu (pogrzebowa, na wyprowadzenie) – Rybniki
20. Bądź miłosierny (pogrzebowa) – Długołęka 1
21. Litania o Najśłodszym Imieniu Jezus – Długołęka 1
22. Trójca Bóg Ojciec (pogrzebowa, przy czuwaniu) – Długołęka 1
23. Zmarły człowiecze (pogrzebowa) – Długołęka
24. Ach mój Jezu (pogrzebowa) – Długołęka 2
25. Przyjdzie Panie zaginać (pogrzebowa) – Długołęka 2
26. Egzorta (czytana na pogrzebie) – Długołęka 2 (czyta Aleksander Hodun)

Rozdział II. RELIGIJNE LUDOWE PIEŚNI PRAWOSŁAWNE

2.1 Statystyka

Nagrań dokonano w siedmiu wsiach północnego Podlasia, zamieszkałych przez ludność wyznania prawosławnego: Kożyno (powiat bielski, gmina Bielsk Podlaski), Soce (powiat hajnowski, gmina Narew), Malinniki (powiat bielski, gmina Orla), Dasze (powiat hajnowski, gmina Kleszczele), Krasna Wieś (powiat bielski, gmina Boćki), Kuraszewo (powiat hajnowski, gmina Czyże), Gorodzisko (powiat hajnowski, gmina Narew). Wykonano 15 seansów nagrań (po kilka seansów w każdej wsi, jednakże niekiedy z różnymi wykonawcami), uzyskując w sumie prawie 40 godzin nagrań (blisko 90 pieśni oraz informacje etnograficzne) od 22 informatorów urodzonych pod koniec lat dwudziestych, w latach trzydziestych, czterdziestych i pięćdziesiątych XX wieku. Na część opracowania dotyczącą prawosławia składa się 29 nagrań pieśni o tematyce religijnej, teksty, jak również zapisy nutowe najbardziej reprezentatywnych przykładów. Pominięto utwory znane (np. popularne kolędy, jak *Nowa radist' stała* i inne) oraz pieśni, których wykonawcy nie byli pewni (nie pamiętali słów, mylili melodie). W przypadku powtarzającego się repertuaru wybrano najbardziej charakterystyczny (reprezentatywny) wariant.

2.2 Charakterystyka materiału. Źródła

Śpiew i repertuar religijny stanowi w kulturalnym dorobku ludowym odrębny rodzaj muzyki: lokalne i indywidualne przetworzenie „pieśni z książki” („bogogłaśników”). Pieśni religijne są swoistą formą „pozaobrzędowej (niekanonicznej) religii”, usytuowaną między cerkwią a społecznością (ludem), między sacrum a profanum, między duchowym a świeckim – na poły profesjonalnym tworem zharmonizowanym z ludowym postrzeganiem świata i zabarwionym ludową filozofią i moralnością. Pieśni te podlegają ciągłym wariantowym przetworzeniom i w efekcie dość znacznie oddalają się od swego pierwotnego pisemnego źródła.

Przeważająca część pieśni nagranych podczas pracy nad projektem funkcjonuje w formach pisemnych, wśród których najpopularniejsze są rękopiśmienne zeszyty-śpiewniki, a po nich dopiero druki. Takie zeszyty posiadają praktycznie wszyscy wykonawcy. Oprócz własnych, wykonawcy przechowują i korzystają również z podobnych zeszytów swoich rodziców – w praktyce tylko matek (w opracowaniu załączona jest fotokopia jednego z takich zeszytów) – oraz nieżyjących już znajomych, innych mieszkańców wsi. Najstarsze zeszyty, odkryte w trakcie badania, pochodziły z lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Teksty zostały napisane cyrylicą, w języku ukraińskim, rosyjskim, lub najczęściej mieszkanką języka ukraińskiego i rosyjskiego. W opracowaniu teksty pieśni podano również cyrylicą.

Część pieśni funkcjonuje w formie drukowanej. Wśród druków spotykano książeczki-kantyczki (książeczki-kantycjonały) bez danych o miejscu i czasie wydania, często samizdaty, jak również *Bogogłasniki* (zbiory pieśni religijnych). Z wyjątkiem niektórych *Bogogłasników*, w drukach nie są zamieszczone nuty. W przypadku, gdy nuty wydrukowano, melodie w wersji książkowej (nutowej) różnią się od wersji pieśni wykonywanej przez śpiewaków w terenie. Ten sam tekst w różnych wsiach może się łączyć z indywidualnymi melodiami (np. kolęda *Bog Predwiecznyj* z Dasz i Soc). Również teksty często w wersji wykonawczej były „niedoskonałe”, odróżniały się od wersji drukowanej, gdyż nie wszystkie słowa, szczególnie staro-cerkiewno-słowiańskie oraz nazwy biblijne, były zrozumiałe (prawidłowo usłyszane) przez śpiewaków w trakcie przejmowania pieśni.

Niewielka liczba pieśni nie posiada pisemnego źródła i jest wykonywana z pamięci.

Ogólnie rzecz biorąc, na co zwracali uwagę i sami wykonawcy, śpiewano z zeszytów, przepisując słowa jedni od drugich. Melodie dobierano samemu. Uczono się śpiewać od dzieciństwa, od matek i babć, głównie w trakcie pracy, np. podczas przędzenia.

2.3 Gatunki. Kontekst etnograficzny

Ze względu na treść i funkcjonalność w repertuarze religijnym pieśni można podzielić na następujące grupy utworów:

- **Kolędy apokryficzne.** Śpiewane od Święta Wprowadzenia Najświętszej Bogurodzicy do Świątyni (4 listopada starego stylu) do Święta Spotkania Pańskiego (15 lutego starego stylu).
- **Wielkopostne** (*wielikopostnyje* – Krasna Wieś, *postowi, postjani* – Dasze), śpiewane przy pracy w okresie Wielkiego Postu, w drodze z cerkwi w Wielki Czwartek i w Wielki Piątek oraz w cerkwi w ramach śpiewu przed Eucharystią (Priczastiem). Tematycznie można wyróżnić pieśni **pokutne** (np. *Boże, zri mole smirienie; Gospodi pomilu; Pokajania otwiezi mi dwieri*), **pasyjne** (np. *Skobnaja Mati; Szto za narod tołpoj odiot; Caru Chrystie niezłobliwy; Zyjszła luna*), **związane z fragmentami Starego i Nowego Testamentu** (np. *Skazaw Hospod' swiatym duchom* – o potopie; *Zawtra zawtra w dień k Zakcheju, Brodiw ja daloko* – o Synu Marnotrawnym; *Zwiozdy na niebie s'ijali* – o Dziesięciu Dziewicach) oraz **związane z prorocत्वami apokaliptycznymi** (np. *Nastala na swietie welyka trewoha, Christos wyszol z chramu*).
- **Wspomnieniowe** (*pominalnyje, zaupokojnyje, pokojny*), śpiewane w domu, gdzie leżał zmarły, wieczorem do 12 w nocy (po północy czytano Psalterz). W dawniejszych czasach śpiew mógł trwać całą noc. W niektórych wsiach śpiewano również na wspomnieniowym (*pominalnym*) obiedzie: 9 oraz 40 dni po śmierci, jak również na rocznicę śmierci. Najpopularniejsze pieśni w tej grupie to *Na wsiech sonce swietit, Oj Boże mój Boże, Pominajtie minia brattia, Usłuszy Boże molenije moje*.
- **Maryjne** (*Bogorodiczni*) – śpiewane przy różnych okazjach, także w cerkwi (np. *Zastupnica Usierdnaja, O Swiatiejszaja Diewo*).

- **Hagiograficzne (o życiu i działalności różnych świętych** – Św. Jana Apostoła, Św. Barbary, Św. Mikołaja) – śpiewane przeważnie w cerkwi w dniu danego świętego zgodnie z kalendarzem prawosławnym (np. *Czystotaju toj czesniejszyj, Diawica czystaja krasota, Diwnyj wo dielech Swiatitiel Wielikij, Oj kto, kto Mikołaja lubit*).

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, iż część zebranych pieśni może być wykonywana zarówno w okresie postu, jak i przy żałobie, także w trakcie pielgrzymek, co jest dowodem na wielofunkcyjność tych pieśni.

2.4 Styl muzyczny. Charakterystyka wykonania

Oprócz różnogatunkowych i różno-stylistycznych nawarstwień, pieśń religijna ulega transformacjom w czasie. W ewolucji całego gatunku wyróżniamy trzy główne okresy: dawny (epoka średniowiecza), średni (z centrum w okresie baroku) i późny (XIX-XX wiek).

Pieśni, stylistycznie powiązane z epoką średniowiecza, z dawnymi gatunkami epickimi, mają unisonowo heterofoniczną fakturę i skale prymitywne (np. *Spodosyw jeji Petro i Pawol* z Dasz).

Znaczna większość pieśni związana jest z epoką baroku i miejską kulturą XIX i XX stulecia funkcjonuje w śpiewie dwu lub trzygłosowym (faktura homofoniczno-harmonicznego typu) w skalach durowo-molowych.

Sami wykonawcy wyróżniają melodie dawne i dzisiejsze.

«Dawny śpiew był uduchowiony, wnikał w duszę» – Eudokia Markiewicz, Dasze.
«W dzisiejszych [pieśniach] – w nich nie ma wyrazów skruchy, tak jak w dawniejszych» – Nina Grygoruk, Kuraszewo.

Skład zespołów może być różny. Dawniej kolędy śpiewane były tylko przez mężczyzn, później mieszanym lub żeńskim składem. Pozostały repertuar mógł być śpiewany przez zespoły mieszane (w praktyce śpiewany głównie przez kobiety), przy czym pieśni wspomnieniowe – przeważnie przez starszych ludzi.

2.5 Teksty pieśni prawosławnych

DASZE

Kolędy

**Бог Предвечний народілся, прийшов днесь со небес,
Даби узрел люд свой і утешився.**

В Віфлієме народився Мессія Христос наш

І Бог наш для всех нас нам народився.

Возвестил то Ангел Божий на поле пастирям,
На всходе звездам і земним царам.
Дева Сина як родила, звезда ста, где Хріста
Невеста Пречиста положила.
Триє царі ідут со дари до Віфлієма места,
Где Дева Пречиста Сина родила.
Звезда ім ся об'явила в дорозі о Бозе,
Прі воле прі осле ім возвестіла.
Іншим путем повернулї, погану безстыдну
Безбожну Іроду не поведали.
Іосіфу Ангел мовіт: «З Отрочем, з Матерью
Во Єгипет страну нех ся схоронїт.
Слава Богу заспіваймо, честь Сину Божому
І Богу нашому поклон отдаймо.

Іде звезда чудно з восток на полудне,
Над вертепом сіяє, тром царам путь являє 2.
Ідуть триє царі, несут Христу дари,
А Ірод їх прїгласїл: «Куда йдете», іспросїл 2.
Онї отвечалї: «Ми йдем к Рожденному»,
К Рожденному ідіте, ко Іроду не йдіте 2.
Тогда Ірод злобний з того засмутився,
Што во граде во Влієме Христос народився 2.

Скінія ізлатая Ковчег Завета,
Відет що днесь Мдаленца Сина повіла.
Радуйся Марія, радуйся Приснодеви
Во нетленном рождество Твое!
Пастирие со ангели тайно явіся,
В Віфлієме во вертепе Христос родіся.
Радуйся Марія, радуйся Приснодеви
Во нетленном рождество Твое!
Звезда ясна сіяє, Єму служаще,
Триє царіє приходяще, дари носяще.
Радуйся Марія, радуйся Приснодеви
Во нетленном рождество Твое!
О Марія, Божа Матір ,моліся за нас!
Да возможем Тя хваліті ми на всякий час.
Радуйся Марія, радуйся Приснодеви
Во нетленном рождество Твое!

*) за словами виконців, колядка «бардзо старая, хлопці співали». – Т.З.

Шо то за новина на світ настала

Пречистая Дева Сина родила

Она Його породила

Породивши ісповила

Йсусе Сине Мой

Ой ішли три круля со сторонамі

А над їмі звізда со облокамі

Звезда ясно освіщає

Прийшов Ірод і питає

Куди ви йдете

Ой йдемо ми йдемо к Рожденному Цару

Золотіє дари Єму несемо

Прошу я вас потрудітса

К Рожденному поклонітса

До мене зайти

А ми тие дари Богу отдали

До злого Ірода не заходили

Злий же Ірод розозлився

Што Христос Цар народився

В царствії его

І послав палачей то й пльондровати

Всіх маленьких діток вишуковувати

Казав пльондрам пльондровати

Малих діток убивати

Христа шукати

Печальніє матки горко плакали

На смерть своїх диток іспоглядивалі

Ти дитина моя мила

Шо ж ти злого й учинила

Печальє мое

Там високо в сінім неби зорька засіяла,

Плила плила між морамі, над вертепом стала 2.

Мати Сина породила, в яслях положила,

Чистим сіном притрусилса, пеленамі вкрила 2.

Прилетіли до вертепу ангели крилати,

Посядали, заспивалі Малому Дитяти 2.

Слава слава в вишніх Богу, слава Рожденному,

Слава слава в вишніх Богу, Дитятку малому 2!

Днесь Христос з Деви рождається

Во гроді Йудімском,
Яко земля повівається
Во вертепе Віфлімском.
Утверділ небом славу в начале,
На воду землю сей основалі,
Возлегли во яслях.

Отец млеко питається
Христос Бог істинний,
Котория людям во пустине
Іманнуіл посланний.
Человек ради плоть воспріймає,
От первородной клятви збавляє,
Рай всем отверзає.

Ангели славу во вишніх
Поюще со звездой,
Бидлята славу творяще
На колена падають,
Во полунощи ясно сіяє,
Дево живота днесь просвещає,
Образ падшим воздає

Воспойте песню пастиріє
Богові нашему,
Воздайте дари ті Царєві
Царєві нашему!
Того вітайте і велічайте,
Песню співайте, Ойца моляйте,
Славу Богу воздайте!

Нинє Адаме возвеселіся,

Єво Праматі од слез утріся!
На Котораго ми ждали
і з тоскою ожидали
Нинє з Деви Предізбранной
В Віфлієме малим доме
Родіся, явіся.
Єму царі носят дари
Злато щиро, ліван, смірну
«Од восток», рек пророк.

Все патріархі і все пророкі,
Лік Богоотец, з німі отрокі,
Торжествуйте купно, во свете!
Ти уступай, Ветхій Завете.

(Новий з неба, его треба
Било давно, нинє явно.
Настає Бог дає,
Колі з неба радість міра
Отец Сина нам єдина
Ніспослав, доровав.
«Слава в вишніх» духі співають,
Што Бог родіся всім возвещають.
Которога Новорожденного
І во яслах положенного
Звезда ясна і прекрасна
Освіщає, навчає,
Што то Бог з неба дан;
А у ясел вол і осел,
Як стоялі, так позналі
Всєх родов Господа.
Лікуймо і ми, лікуймо цело,
Що Бог на Себе взяв наше тело.
Щоб до неба нас одпроваділ
І на троне своїм посаділ
За то Богу славу многу
Со Ангели, Архангели
Спеваймо, воздаймо!
За те дари од всієї тварі,
Щоб хвала не устала
Рождеству, Божеству!*)

*) Текст і подібна мелодія знаходяться в Богослужнику видання варшавської митрополії з 1935 року.

Wielkopostne

Царю Христе незлоблівий
Агнче долго терпелівий!
Совету жидовску бившу
И часу Пасхі пріспієшу!
Сталі жидове гадаті,
Як би їм Тієбіє пойматі,
Закон, мовлят, оставляє,
Царем ся нам називас.
Царя не знаєм іного,
Токмо кесара жимского (римского),

Но Іуда к нїм притїече

И, притече к нему рече.

Што ви мне дасте за Нїего,

Я бо єсмь ученик Єго.

Я убо вам Єго в руцї

Предам на смїертнїе мукї.

Онї з нїм ся совещалї,

Тридцать сребних обещалї,

За сребнїкї продал Христа,

Учителя Бога їста.

Отшед оттуда, їдеже,

Вечернїк готов, побеже.

Неситїя души бяше,

Сребренїкї тай носяше.

Хлеб переломї Христос дасть,

І всем ученикам подасть,

Не отверже нї Іуду,

Аще вся ведяще всюду.

Сей глагол їм смутнїй бяше:

Єдїн од нїх їмеяше,

Їже седе свечерятї,

На смерть Господа предатї.

Предрек Христос ученику,

Іоанну Наперснїку:

«Хлеб в соль вмочивий Мя предасть»,

Вмочений хлеб Іуде даст.

Окаянство Іудїно!

Рожденїе єхїднїно!

Предал Христа, обвесїлся,

Души і сребра лїшился.

Се терпел єсть преде страстї,

Христос, хотяй грешних спастї.

Єгдажєсть їмел страдатї,

Начал к другом глаголатї:

«Прїскорбна душа ко смертї,

Надлежит бо мне умертї:

Прїспе конец і прїїде час,

Останетесь, їду од вас».

Отшед зачал ся молїтї,

На страсть Себе готовїтї.

А ми Христу помолїмся,

Страстям Єго поклонїмся!

*) спївали з Богогласнїка, але на їнну мелодїю. – Т.З.

Скорбная Маті под крестом стояла,

Стала ридаті, в слезах промовляла:

Сину Мой Сину, за якую віну

Переносіш за нас тяжкую годину на кресте?

Я Тебья купала горкімі слезамі,

Як малим ховала перед ворогамі,

А тепер я плачу, Тебе уже трачу,

Мой Ти мілий Сину, больш Я й не зобачу, Сину Мой!

Ти оф'яровався всех людей спасаті,

За што Ти дождался невінно вміраті

За свет лукавий злобний неправий,

Што Тебе ісполніт Твой суд кривавий на кресте.

Ти Моя подпора, Ти Мой свете ясний,

Згаснеш Ти скоро, зв'янеш Ти нещасний.

А што со Мною станет сіротою?

Я сама на свете як больная стою под крестом.

А Он до Єї з креста промовавляє,

Друга Іоанна Єї осиновляє:

- О Маті Маті, возьми друга Мого,

Он Тебе будет за Сина Твоего, о Маті!

- Боже Мой мілий, усердно Тя прошу,

Додай мне сіли у тяжелой волі.

Тебе Я благаю, сама не знаю,

І Тебе днесь Сина свого поручаю , на кресте.

Што за народ толпой ідьот, з собою узніка ведьот?

То злобние врагі ідут і распінать Христа ведут 2.

Христос так тяжко вздыхає, под тяжкім крестом падає,

Вся голова Єго в пилі, всьо тело в ранах і в крові 2.

Вишли на гору і сталі, злобни врагі закрічали:

«Ти ісцелял друзей од мук, виривался Ти з наших рук!» 2

Когда Христа распінали, Маті Христа омлівала:

«Ах Сину Мой возлюблений, за што Ти так ізранений? 2

Ти за свою во всем любовь проліваєш невінну кровь,

Ах Сину Мой, душа Моя, на землю льотся кровь Твоя 2.

Ах еслі б можна, Сину Мой, войті на крест вместе з Тобой,

Не буду жить Я без Тебья, пусть распінают і Меня 2.

Ах Сину Мой, ясний Мой цвет, скажи хоть слово мне в ответ,

Ах Сину Мой, о Боже Мой, Мою Ти душу успокой» 2.

Господі помілуй, Господі прости,

Помоги мне, Боже, крест мой донести.

Я великій грешник на земном путі,

Помоги мне, Боже, крест мой донести.

    Ти за нас розп'ятий много потерпев,

    За врагов молился, за врагов скорбел.

    Я великій грешник на земном путі,

    Помоги мне, Боже, крест мой донести.

Ти прошов з любовью Твой терністий путь,

Ти нюс крест тяжолий, надривая грудь.

Я великій грешник на земном путі,

Помоги мне, Боже, крест мой донести.

Боже, зрі моє смірєньє, зрі мої плачевні дні,

Зрі моє Ти огорчєньє і мене не обвіні.

    Што я смерна тварь дерзаю говори, молю Творца

    Шо я грешна називаюсь Безпорочного Отца.

Будь мне Боже предваритель і заступник Ти мне будь,

Будь мне вечной мой Спаситель і моїх сльоз не забудь.

    Покажи мне путь спасєнья, в сердце утверди закон,

    Преклони мой слух к молєнью і услыш мой тяжкій стон.

Я к Тебе молитву сльозну, Мой Создатель, пріношу,

Дай мне тішину любєзну, со смірєнієм прошу.

    Всю надежду полагаю на Тебе, Всєсильний Царь,

    І к Тебе всегда взиваю, не надеюся на Тварь.

Боже, Ти мне не остави, коль оставит человек,

І од бед меня ізбави, і храни меня во век.

Wspomnieniowe (pokojnyje)

Два ангєла летєлі на грешною зємльой

І тіхую бесєду велі между собой 2.

    Один бил благодатний податель мірний сна,

    Єму людей покоїть обязанность дана.

Другой з унилим взором з понікшей головой

Бил смерті ангєл грозний, разлучник душ з зємльой.

    І первому последній так вимолвил з тоской:

    О брат мой как завіден прекрасний жребій твой.

Рука твоя повсюду спокойствие несёт,

І все благославляють желанный твой пріход.

О мне же все трепещут, зовут своим врагом,
Уви, лишь скорбь да горе вношу я в каждый дом.
Тяжка, невиносима обязанность моя,
Охотно поменялся з Тобой уделом я.
Напрасно ти тоскуеш, сна Ангел возразил,
Тебе святое дело Всевишній поручил.
Как я, мой брат небесный, ти так же друг людей,
Ти их освобождаеш од всех земних скорбей.
Ти к Господу на лоно приносиш души их,
Даеш успокоенье в селениях святых.
Хотя мой дар прекрасный, стократ прекрасен твой,
Даеш ти людям вечный, я – временный покой.
Как часто прерывая з зарею сладкій сон,
Страдалец сожалеет, зачем не умер он.
Лиш тот тебя страшиться, врагом своим зовьот,
Кто Бога забивает, для плоти лишь живьот.
Но грешник не находит отрады і во сне,
Его терзает совесть в полночной тишине.
К нему я посылаю віденій страшний ряд,
І вскаківая з ложа, он ужасом об'ят.
А тот, чйо сердце чисто і чйа душа ясна,
З любовію і міром ідьот на ложе сна.
Ровно і час последний его не устрасит,
Он з жизнью розставаясь тебя благослові.
Ти прав! З мою долей меня ти примерил,
Спокойно Ангел смерти собрату возразил.
Летім же чтоб ісполнить долг данний нам Творцом,
І духі неба скрились в ефіре голубом.

Я лежу в могиле уж сорок дней,
а душа скорбяща кружится по ней,
Ходит вокруг дома і по всьой родне,
Плачет і ридает по родной земле.
Все мої тропінкі зарослі травой,
Всем родним я стану уж совсем чужой,
Нікогда не сяду з вами я за стол,
Буду в уголочке слъози лить тайком.
Жизнь била печальна скорбна і трудна,
Грех великій тяжкій совершила я,
Сколько у нас гора в жизни всей земной,
Люді, не забудьте о душе мойой.
Я уж все митарства все перейшла,
Но не знаю точно, где буду я,

Ангел мой хранитель ходит всю за мной,
Бога просит слезно о душе мойой.
Как прощаться трудно мне теперь з землей,
Все люде молигесь о душе моей,
І я постараюсь молигься за вас,
Все ми будем вместе, прійдет етот час.
Дочь моя любіма, не забудь меня,
Хоч одін раз в годе пом'яні меня,
Позабудьте злое, вспомніте добро,
В жизни всю бивало і уже прошло.
Жизнь била печальна скорбна і трудна,
Грех великій тяжкій совершила я,
З вамі я прощаюсь, мілая семья,
З землі улетае уж душа моя.

*) Співали на сороковий день по смерті – Т.З.

На всех сонце светіт, на меня уж нет,
Я лежу во гробе і не віжу свет.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Мне не давіт кришка, не тіснет доска,
Скорби все умолкли, одойшла тоска.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Я уснул навекі непробудним сном,
І серце не бьотся, і не слышен стон.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Прощайте родние, все мої друзья,
Обітель готова мать сира земля.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
І глаза замкнулись, прощай белий свет,
Одна мне дорога – ідті на той свет.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Мне вирита могіла у сирой земле,
Не плачте родние, і так тяжко мне.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Сирой і холодной вирит мне пріют,
В последнем мне часе вечную память споют.

Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Все мої родніє, все мої друзя,
Просіте Владыку, чтоб простіл грехі.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Ох, мне очень тяжело уходить од вас,
Но друзя родніє, ето ждѣот і вас.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Заході прохожий, посеті мой прах,
Я теперь уж дома, ви ещо в гостях.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.
Спи, ти наш любімый, непробудним сном,
Ти к нам не верньошся, ми к тебе прійдьом.
Святий Боже, Святий Крепкій,
Святий Бессмертний, помілуй нас.

Ой Боже мой Боже з високого неба, чи чуєш молітву мою?

Возьми мою грешную душу до неба, а тело в сирую землю. 2
О Боже мой мілий, якій той світ естьмілий, як хочеться житі і мни,
Но смерть забирає, той всьо покидає, лежати я буду в землі.2
Нагорнут на мене високу могилу, травою вона заросте,
Посадят на єї червону каліну, весною вона зацвіте. 2
Хатіна малая, то ще й глубокая, што даже окенця нема,
А я одінока як в полю биліна, лежу в той хатинці одна/одьон. 2
Колісь мої ногі по свете ходилі, як то бил радосний час,
Колісь мої руки так тяжело робилі, тепералежат на грудях. 2
І будут до мене пташкі прилітати і будут спивати пісні,
А я не почую, бо буду лежати у тьомной і сирой землі. 2

Поміняйте міня браття поміняйте в всякій час,

Только ваше помінаніє облегчает всех тут нас.
Поміняйте, браття, сьостри, ви з любовію меня,
І простіте, в чом віновен может бить прел вамі я.
Поміняйте хлебом солью, даже чисою водой,
Поміняйте добрим словом, всьо то будет предо мной.
Ещо чаще поміняйте, моя мілая семья,
Я служил вам безответно – не забудьте про меня.

Чаще в церковь приходите, где все души ждут вас там,
И з отцом духовным вашим ви молите милость нам.

Мне не жаль, што з того света я навеки отошол,
Только жаль, што со грехами я ко Господу пришол.

И теперь мои все друзи престою я перед Ним,
Поміняйте і молітесь, штоби вечно бил я з Ним.

Не грустите, братья, сьостри, і не плач, моя семья,
Всех я встречу, ви поверте, все ви смертни как і я.

Услиши, Боже, моление мое,

Помілуй, Создатель, создание Твое.

Я грешен, я немощ, я прах пред Тобой,
Но Ти милосердный, услиши глас мой.

Грехи мои многие тяжке зело,

Помілуй, о Щедрый, раба Твоего.

К Тебе прибегаю, молюся Тебе,
Прости же Ти, Отче, грехи же Ти мне.

Всегда упадаю і встать не могу,

Подай, Милосердный, мне помощь Твою.

Я каюсь, я плачу, я снова грешу.
Но образ Твой сладкій я в сердце ношу.

Всегда он отраден і сладкой он мне,

О пусть же он буден со мною везде.

И в церкви, в кюте, в работах, в пути
Сподоби мне, Спасе, к Тебе прийти.

Inne

О кто кто Миколая любит,

А кто кто Миколаю служит,

Тому святой Миколае

На всякій час помагае, Миколае!

О кто кто жие в его дворе,
Помощник на земли і в морі,

Измет его од напасті,
Не дасть ему в грехі впасти, Миколае!

О, кто кто к нему прибегает,

На помощь его призывает,

Той не буде ошуканий,

И греховой уйде рани, Миколае!

Пастирю словесного стада,
Ізми нас варварского ада,
Сохраняй нас од лівої,
Поставі нас на правое, Міколає!
Міколая імя знаменіто,
Побеждай тезоіменіто,
Побеждай агаряни,
Сохраняй нас християни Міколає!*)

*) Текст з Богогласника, мелодія оригінальна.

Заступниця усердная Марія мілосердная,

О Маті Бога Вишняго Хріста Царя Всевишняго.

Ти моліш Сина Твого Владикоу Спаса нашего

О всех к Тебе взирающих, под кров твой прибегающих.

Усердно моліш Ти Творца Благаго Бога і Отца

Што б за Твое моленіє всем даровав спасеніє.

О Госпоже, благая Мать, подай свою нам благодать

Святаго заступленія і в скорбях утешенія.

Владичица небесная, Невесто неневестная,

Подай в бедах терпеніє, в болезнях ісцеленіє.

Душ наших всех о божество, грехов пороков множество

Покрий Твоей любовію, обмой Христовой кровію.

Пред образом святым Твоім молітвенно ми предстоім

З душами уміленними, з серцями сокрушенними.

Взираем ми на образ Твой і плачем горко пред Тобой

Царіца мілості щедрот, родною матерью сірот.

О Дево благодатная, надеждо невозвратная,

Во дні напасті, бед, скорбей предстань покровом для людей.

На крест Христов взираючи, Хріста іображаючи

З усердієм в своїх душах, з любовію в своїх сердцах.

Крестом Христовим всякій час, Владичице, спасай всех нас

Од вражих пагубних сетей і од безбожных злих людей.

Неверных верой просветі, заблудших к Богу обраті,

Жестокосердных умягчай, злодеев тайных облічай.

Невинных защиті в суде, нещасным помощи в беде

Утехой будь ізгнаннікам, всем узнікам і страннікам.

Простих людей благослові і дай ім чувствіє к любви

К духовному ученію, к святому просвещенію.

Всех нас, Царіце, просвещай, всех, Богородіце, спасай,

Ти всем божественный покров твоім детям од злих врагов.

Сподосив їй Петро і Павол:

«Ой дай, дивко, води пити,
Води пити, руки помити».
«Моя вода нечистая,
Порохом лістком прітрушена».
«Ти сама, дивка, нечистая,
Взяла воду знечистила.
Девить синов породила
І всі девить потопила.
Десяту дочку при собі маєш
І то єї на вмі маєш.
Ой стуй, дивко, не лякайся,
Пойди до церквоньки висповидайся,
Пойди до костьола Богу помоліся.
Ой ще й дивка не ступила,
Вже й под єю земле розтопилась.

*) Інформантка не пам'ятала початку пісні. В інших польських і українських варіантах ця пісня починається зі слів «Ішла дівка із водою» - Т.З.

KOŻYNO

Kolędy

Хрістос Спаситель в полночь роділся,

В вертепе тьомном Он поселілся.
А над веретпом звезда сіяла,
Хрістос роділся, всем возвещала.
А свод небесний вдруг растворілся,
В вертепе тьомном свет появился.
І чини Ангел з небес злетелі,
І слава в вишніх Хрісту воспелі.
Вдруг Ангел светлий летіт оттоле,
Пастушкам весті несьот на поле.
Оні поспешно в вертеп пріходят
І здесь во яслях Хріста находят.
З великім страхом у яслей сталі,
І на колена з молітвой палі.
Стоялі долго, Хрісту молілісь
І светом вери тут озарілісь.
Волхви з востока в вертеп пріходят
І в яслях бедних Хріста находят.

Глави скланяют у яслей царі ,
Хрісту пріносят драгіє дари.
Хрістос Спаситель в вознагражденье
Волхвам царам дал свет во спасенье.
А Ирод злобный в лукавстве сердца
Повсюду ищет Христа Младенца.
Детей невинных он убивает
И кровь святую их проливает.
Святая Дева ночью уходит,
Хрісту в Єгипте приют находіт.
Среді єгптов в стране куміра
Жил безопасно Спаситель міра.
Когда же Ирод приял смерть злую,
Хрістос вернулся в страну родную.
И в Галілею Он возвратілся,
И в Назарете жить поселілся.
Хрісте Владико, в Твой день рожденья
Подай нам тьомним дар просвещенья.

Во стране Удѣйской Віфлієм стоїт,
Звезда над вертепом так светло светіт.
R: Слава в вишніх Богу і на земле мір 2!
Пастушкі на поле стадо берєглі,
Прєсвятую Дєву в вертепе нашлі.
И прішлі к вертепу скоту корму дать,
И глядят - у яслях ето Божья Мать.
Маленькій Младенец в пеленах повіт,
У Пречистой Дєви на руках лежит.
До груді пріжала і корміт Єго,
И в уста целует Сина своего.
З радостью, з любовью, з слезамі в глазах
Держит Мать Младенца і молвіт так:
«Слушай Свете ясный, слушай Ангел Мой,
Как Тебья прославляет етот хор святой.
Господі і Боже Создателю наш,
Ти благослові нас в сей радосний час.
И грехі помілуй, і храни вовек,
И ізбав од злоби, спасі нас од бєд.
Слава во вишніх Тебе воспєем,
Богу рожденному і на земле мір.
Сине Мой Єдиний нинє сїрота,
Твой Отец на небе отворіл врата.

Он Тебѣя всем сердцем і душой приняв
І благословенье ангелом послав.
Он Тебѣя із неба зіездно освещал
І лучима света крепко согревал.
Он Тебѣя во славе трох царей прислав
І путь к Віфлеєму звездно указав.

**Звезда од восхода нинє сіяє,
Марія Пречиста Бога рождає.**

Пеленамі же поває
і во яслех полагає
Яко Младенца 2.

Ангельскія хори нинє співають,
Со благіє царі путешествують.
Звезда еже од восхода
Являється путь Господа
В город Віфлеєм 2.

І ми Рожденному песню співаймо,
Рожденного Царя ми прославляймо!
Познай Бога днесь роженна
Од Марії воплощенна,
Чистая чистая Девіца 2.

Єгда же придоша ко Віфлеєму
І дари воздаша Нарожденному:
Дари, злото як Цареві,
Ліван, смірно Господеві
Отдають, отдають умільно.

**Зийшла звізда чудно з восток на полудня,
Над вертепом сіяла, тром царам путь являла.**

Ішли триє царі, несут Христу дари,
А їх Ірод судосів: «Куда йдьоте», їх спросів.
Оні отвечають: «Ми йдем к Рожденному».
«К Рожденному ідіте і мнє возвестіте».

Wielkopostne

Настала на свете нежданна тревога, ніхто із людєй не хотєв.

Все люде читают, і плачут ридають, не знають, чи Бог так хотєв (2).

Покайтеся люде, добра вже не буде на свете ще й горше буде

Бо ще перед Богом велика тревога, і Бог нас осудит за всьо (2).

До церкви не ходят, про Бога забилі, вже й горше як звері живут,

Покайтеся люде, бо горе нам буде, вже тяжкіє дне до нас ідут (2).

Хранім святу веру, святу православну, бо в ней ми спасєньє знайдем.

До церкви спішаймо, друг друга любємо, не знаєм, чи день проживем (2).

Женце уже всталі, женце пошлі жаті, святіє господні лани.

Пшеницю ізжалі в копи пов'язалі, остались одни бур'яни (2).

А коль Господь стане грехом негасимий і нашу пшеницю збере.

І радість велика буде на Сіоні, коли наш Спаситель прійде (2).

Щасливе те люди, што в свет народил, і што в Царство небєсне пойдут,

Нєщасне те люде, што їх там не буде: великія муки приймут (2).

О Боже, спасі нас, грехі наши тяжкі і будь мїлосердний для нас,

Тебе ми благаєм Тебе прославляєм помилуй в страшний судний час (2).

Покаянья отверзі мї двері, Живодавче, тєбя я молю,

Дай мнє крепость колебленной вери і очисті Ти душу мою (2).

Много лет прожила во грєхах я, ох как каются в нїх я не мог,

Спомінаю, как тяжко грєшила, не заботясь конца дней своїх (2).

Нєпрестанни мої согрєшенья, недостояна безчинность моя,

Оскудел во мнє дух сокрушенья, нет для подвіга сіл у мєня (2).

Морят душу мїрськіє страданья, мнє не вольно на встречу ідті,

Жизнь течот і на торжественний суд всьо стою і лєнїво я жду (2).

Жду призванного власного гласа для своїх покаянных трудов,

Дожидаюсь последнего часа, уповаю на Божью любовь (2).

Наступіла пора, прїшла старость, дні і радості все отошлі,

І Тебе мнє лїшь только осталось о грєхах своих каются в нїх (2).

Но не етого жаль, а мнє времья беспоследньо проживши в грєхах,

Давіт душу їх тяжкое бремья, томїт душу мучительный страх (2).

Страх будущей і блїзкой розлуки і о жизни души в небесах,

І о том, что ждѣот вечная мука не раскаются здесь о грєхах (2).

Пошлі, Господі, плач покаянный, чтобы душу очистіть свою,

За грехі понєсті наказанье: О прости мнє, Спаситель, молю (2).

Накажи мєня здесь чем угодно, своей волей святой і благой,

Где раскаянья будет уж позно, как свершиш Ти свой суд надо мной (2).

Не дай погібнуть в пучине грєховной, із нея Ти мєня ізведі

І о будущей жизни загробной мою памьять і мисль утверді (2).

І всю бездну моїх согрєшеній, мїлосердний Создатель, прости,

Од нечистих і злих іскушеній я молю, мою душу спасі (2).

Покаянья отверзі мі двері, осені благодатью меня,
Боже, в немоцях наших, я веру, совершиться сіла Твоя (2).
Дай мне, Господі, сіл покаянних, снять мне тяжкое бремя грехов,
Прімірив свою душу с Тобою пред духовним отцом і Тобой (2).

Скорбная Маті под крестом стояла,
Стала ридаті, в сльозах промовляла:
Ой Сину Сину, за якую віну
Переносіш за нас тяжкую годину на кресте?
Я Теб'я купала горькімі слезамі,
Як малим ховала перед врогамі,
А тепер я плачу, бо Тебе уж трачу,
Мой мілий Сину, больше не zobачу, Сину мой!
Ти офярувался всех людей спасаті,
За то Ти должен невинно вміраті
За свет лукавий злбний неправий,
Што на Тебе сполнітся Твой суд кривавий на кресте.
Ти моя опора, Ти мой свете ясный
Гаснеш невинно, вянеш Ти нещасний.
А што со мною стане сіротою?
Я сама на свете як больная стою под крестом.
До Ней з креста промовавляє,
Друга Іоанна Єй препоручаст:
- Ой Маті Маті, возьми друга мого,
Вон Тебе буде за Сина родного, о Маті!
- Ой мой мілий Боже, усердно молю Тя,
Додай мне сіли у нещасной долі.
Як я страдаю, я сама ліш знаю, на кресте
І Тебе днесь Сина свого поручаю, на кресте.

Inne

(Про Блудного Сина)

Бродів я далеко в чужой сторонє і страсті мої всьо кіпслі.
Небесний Отец не забил обо мене, следіл Он за мной з колибелі (2).
Когда змужал я, раздела просіл, і он на раздел согласілся.
Он часть із іменія он мне поделіл і я з нїм надолго простілся (2).
Мне стало просторно я бросілся в мір, бежал од отцовского дома.
Как будто свобода мой детскій кумір, но мне стало тутай знакомо (2).

(Св. Апостола Іоанну Богослову)

Чистотою той честнейший, над снѣг, над перли белейший,

Над лілею і над рожей Єгоже ізбра Син Божий, ізбра Син Божий.

Премодрусті он гллубіна наперсник Божія Сина.

Деви Марії служитель в потребах Єй промислитель, промислитель.

Орол в небо возлетая, сонце правди усмотря,

Пишет: «Вначале бѣ Слово», Євангелію Христово, Христово.

Учениці там пріспелі, но телесе не обрелі:

Взят бисть з-под земного края в пресветлое место рая, место рая.

Чрез тих і чрез Іоанна благодать нам будет дана:

Одесную Христа статі, во век Христа восхваляті, восхваляті.

(Святителю Христову Николаю)

Дівний во делех Святитель великій

Явілся в міре предстатель толікій.

Николаю святейший, о чудесе славнейший

Бог Тя ізбра нам.

От света слави імаши благая,

Тьму еретіков хульних разорая.

Николаю святейший, о чудесе славнейший

Бог Тя ізбра нам.

Ісус з Матерью чудесно познався.

Предстатель великій всем нас показався.

Николаю святейший, о чудесе славнейший

Бог Тя ізбра нам.

Заступнице усердная Марія милосердная,

О Маті Бога Вишняго Царя Христа Всевишняго (2).

Ти моліш Сина свого Владикоу Спаса нашего

О всех к Тебе взивающих, под кров твой прібегающих (2).

О Госпоже, благая Мать, подай свою мне благодать

Святаго заступленія і в скорбех утешенія (2).

Владичице небесная, Невеста неневестная,

Подай в бедах терпеніє, в болезнях ісцеленіє (2).

Душ нашихвсех о божество, грехов пороков множество

Покрой своєю любовію, омой Христовой кровію (2).

Пред образом святым Твоїм молитвенно ми предстоїм

З душами уміленным, і з серцями сокрушеннимі (2).

Взіраем ми на образ Твой і плачем горко пред Тобой

Царіцею мілості щедрот, родною матерью сірот (2).

О Дево благодатная, надєждо невозвратная,

Во дні напасті, дні скорбей предстань покровом для людей (2).

На крест Хрїста взіраючи, Хрїста іображаючи

З усердієм в своїх душах, з любовію в своїх серцах (2).

Крестом Хрїстовим всякій час, Владичице, спасай всех нас

Од вражих пагубних сетей і од безбожних злих людей (2).

Неверних верой просветі, заблудших к Богу обрати,

Жестокіх серце умягчай, злодеев тайних облїчай (2).

Невінних зашиті в суде, нещасним помогі в беде

Утехой будь ізгнаннікам, всем узнікам і страннікам (2).

Простих людей благослові і дай їм чувствіє любві

К духовному ученію, к святому просвещенію (2).

Всех нас, Царїце, просвещай, всех, Богородїце, спасай,

Ти всем божественний покров твоїм детям од злих врагов (2).

KRASNA WIEŚ

Kolęda

Днесь поюще купно іграймо,

Цара рожденного прославляймо.

Поюще, глаголюще ,

Слава в вишніх Богу глаголюще 2.

Царь на осляті в Єгїпет вступаєт,

А Ірод войско всюду розсилаєт.

Бил би убїєн Цар новорожден

Од Марїї Деви днесь воплощен 2.

Прїступіте братья до Младенца того

І послухайте разума мойого:

В руках цвєти, на главах венци

Будете іметі во вся вєкі 2.

Wielkopostne

Хрїстос вишол з храма з своїмі вчениками пред кресною смертю своєю

З велїкімі скорбїямі з печальнімі словами учїл своїх верних друзей.

-Скажи нам Учитель, когда ето будет, пока еще з нами живьош,

Скажи нам Учитель последнее врем'я, когда мїр судїті прийдьош.

-Услышите войны, военные слухи, встанет народ на народ.
И будут болезни, и глади, и мори, и братская кров потечот.
Уменьшится вера, угаснет надежда, в сердцах охладнеет любовь.
И многие люди тогда соблазняются, прольют неповинную кров.
Тогда вы увидите мерзость во храме, то знайте, што суд при дверях,
Вы знайте, штоб в двери для вас не закрились, держите светильники в руках.
Тогда спадут з неба великие скорби, ужасные муки придут.
Тогда скажут люди, покройте нас гори, но гори на них не спадут.
И в эти минуты искать будут смерти, но смерть од людей убежит.
И кто в это время находится в поле, пускай он домой не спешит.
И солнце померкнет, и месяц, и звезды з небесного круга спадут.
И з мертвых воскреснут земные народы, пойдут на божественной суд.
И явятся крест в небесах лучезарный, и будет как солнце сиять,
Избранные чада увидят сначала и будут из радостью взирать.
И з ними последует много народа од края до края земли,
Но их не примет земная природа на Страшном Христовом Суде.

В Великий четвер увечері (2) ішов сам Господь із вечері.

Всретів Вон дівку із водою (2): «Дай дівко води напітїся!»
-То, Діеду, вода нечистая (2): із горе лістков насипалось.
Із гори лісткой насипалось (2), із кльона лістков нападало.
-Ти, дівко, сама нечистая (2), а тая вода пречистая.
Ти деветь синов породїла (2) і у той водіє потопїла.
А десяту дочку родїла (2), нехрещону на свет пустїла.
Дівка одийшла ізлякалась (2) і за каменець ісховалась.
-Ти, дівко, мене не лякайся, іди до церкви сповїдайся.
Покуль дівка до церкви дошла, на сем сажнів у землю вросла.

Wspomnieniowe

Для всех сонце светїт, а меня уж нет.

Я лежу в могїле і не віжу свет.
Р: Святий Боже, святий крепкій, святий бессмертний
Помїлуй нас!
И не даївт кришка, не теснїт доска,
Скорбі все умолклї, отошла тоска.
Я уснул навекі непробудним сном,
Серце уж не бїються і не слышу стон.
И глаза замкнулись, прощай белый свет.
Мне одна дорога - ідти к Богу на ответ.

Прощайте родніе, все мої друзя.
Обітель готова - сира мать земля.
Мне вирита могила в уютной тішине.
Не плачте родніе, і так тяжко мне.
Заході прохожий, посеті мой прах.
Я тепер уж дома, ви ешчо в гостях.
Спі ж ти, наш любімий, непробудним сном.
Ти к нам не верньошся, ми к тебе прійдьом.

Незамтно век проходіт как во снє век молодой,
Вот уж к старості подходіт і я стал уже седой.
Потемнелі мої очі, чрез очкі на свет гляжу
І ходіть уж нету мочі, пригорнувшийсь я сіжу.
Истоцалі также сіли і веселья нічуть нет,
Но всьо часто жду могили і тогда прощай мой свет.
Все прощайте мої деті, всьо іменьє і труди,
Всьо прекрасное на свете і зельоние сади.
Всьо іменьє нажитое я кому би подаріл,
Чтоби время молодое мне назад би воротіл.
Но уже так невозможно возвратіть лета назад,
І дождался смерті точно, і не знаю что сказать.
Только тем я утешаюсь, еслі Господу молюсь,
Чтоб простіл мне согрешенья і впаду в слезах зальюсь.
Я подніму к небу руки, з уміленьем вопію,
Чтоб ізбавіл вечной мукі, поместіл меня в раю.

Ой Боже мой Боже з високого неба, чи чуєш молітву мою?
Возьмі мою грешную душу до неба, а тело в сирую землю.
О Боже мій мілий, якій той свет мілий, як хочеться житі і мне,
Но смерть забірає, я всьо покідаю, лежаті я буду в земле.
Нагорнут на мене високу могілу, травою вона заросте,
Посадят на єї червону каліну, весною вона зацвіте.
Хатіна малая, то ще й глибокая, што даже окенця нема,
А я одінока як в полю биліна, лежу в той хатинці одна.
Колісь мое ногі по свете ходілі, якій то бил радосний час,
Колісь мое руки так тяжко робілі, а тепер на грудях лежат.
І будут до мене пташкі прилігаті і будут співаті вони,
А я не почую, бо буду лежаті у темной і сирой земле.

KURASZEWO

(fragment)

Дєвіца чистая красота, о Варваро!
Нікто не сравніт красотє, о Варваро!
Ми к Тебе все прібєгаєм, о Варваро!
Імє Твоє велічаєм, о Варваро!
В ... (?) сє роділа, о Варваро!
Як роза в тернії прожила, о Варваро!

MALINNIKI

Wielkopostne

Чого брате друга судиш? Знай над нами Бог суд'я.
Вон по правді нас осудить в часє Страшного Суда 2.
Вспомні життє братє любий і вопрос собіє задай:
Чи то правда колісь буде, кому пекло, кому рай 2.
О мой брай хочеш знати, то Євангел'ю читай:
Од Матфея двадцать пятый сорок шостий стіх читай 2.
Сей указ як прочитаєш і моліся як дитя.
Чуєш грієшник вієчни мукі, вієчне правєдним життя 2.

Я убогій человек живу несчастный целый век,
Роділся я на світ в слєзах, не зрієл добра в младих лєтах.
Я много гора іспитал, всю жизнь проплакал, проридал,
Друзей нігде я не найшол, і без друзей мой вієк пройшол.
Нікто мне не сказав путі, которим должен я ідті.
Наставніка я не імєл, о чом всегда в душе скорбієл.
Я много пустынь ісходіл, но для себя не находіл
Нігде духовного ліца, с любовью друга і отца.
О круглом сиротстве таком я много плакал пред Хрістом,
І часто в пропасть падал я, о жизнь печальная моя
Давно би в вечность перейшол, но мілость Божая была
Над погібающей душой, і правіл Он моеї судьбой.
І наконец Хрістой благой умілосерділ надо мной,
Меня любовью осеніл і крестной песнью награділ.

Завтра завтра в день к Закхею Гость таїнственный прійдѣот,

І бледнея і немея перед Нїм Закхей пойдѣот [падѣот]2.

[...] Смутен і безгласен, вскрїкнул встретївши Єго:

Недостоїн недостоїн посещенья Твоего 2.

О Священний Гость Небесний, Ти так светлий как луна,

А сердечний дом мой тесний, і непрїбран, і нечит2.

Где же Гостя посажу я? ту ті там, где бил порог.

Ту і там, где не гляжу я, віжу всьо себя упрок 2.

Чем же Гостя угощу я добрых дел мїнувших дней?

Всьо іщу я, не взїщу я, всьо я в ранах і грехах 2.

Бил ответ: Не угошенья, не здорових я іщу,

Завтра к Чаше ісцеленья я болящих допущу 2.

Завтра собственною кровью, благодатїю Отца

Прелесть мїра і з любовью весь войду я к вам в сердца 2.

Хоть би вся душа істлела в знойном воздухе грехов,

Моего вкусївши Тела, возвратїтся к жїзнї внов 2.

Как надежде і з душою будто кто-то говорїт:

Завтра завтра Гость к Закхею і Тебѣя ведь посетїт 2.

Звѣзды на небе сіялі, ночь била светла тіха,

Десять дев в чертоге спалї, ожидая Женїха.

Все онї в руках імелї каждая светїльнїк свой,

Масла взять не захотелї неразумнїе з собой.

П'ять разумних масло взялі і спокойно без забот

В доме мїрно почивалї, веря в радосний прїход.

Вдруг раздался в час полночний громкїй крїк: «Женїх їдѣот!»

То глашатай полуночний к пробужденню всех завѣот.

П'ять разумних пробудїлїсь, сталї пламѣя поправлять,

І как прежде засветїлїсь їх светїльнїкї опьять.

Неразумнїе взїрают к мудрым светом чи у нас

З каждым мїгом угасают і позний час.

Слова їм в ответ звучалї: «Лучше вам пойтї купїть,

А іначе будет мало вам і нам, чтоб всем светїть»

Неразумнїе нещаснїе масло покупать пошлї,

Но прїшел Женїх Прекрасний, мудрїе на пїр вошлї.

Неразумнїе прїходят і не відят дев другїх,

І прїема [прїйома] не находят, он закрит навек для нїх.

Девї юнїе, похожи будте ви на мудрых дев,

Чтоб послушав голос Божїй, не навлеч Господен гнев.

Масла чистого од Бога, духа Бога, сіл святых

Запасїтесь много много для светїльнїков своїх.

Чтоб когда Женіх Прекрасний к вам прійдъот в лучах порфір,
Ви моглi з отрадой ясной з Нім войті на вечний пір.
Не смущайтесь, бодри будте, од очей гоніте сон,
А засньоте, не забудьте, что прійдъот нежданно Он.

**Вишла луна, на небі ясно, сад Гефсіманскій сад прекрасний,
Много страданія переньос за нас страдал Ісус Хрістос.**

Там под деревьямі под ветвямі Хрістос молілся со слезамі.
Пот з Него градом лілся, Он за грехі людей молілся.
Тяжкоє било Єго моленіє, Он відел, бізок час мученія.
«Отче, неволя то моя, да будет воля то Твоя!»
Што там за шумно і унило сад Гефсіманскій осветіло?
Свет бил од ясных од фонарей, шум бил од множества людей.
Там бил Іуда злочестівий, на сребло злато он прельстівий.
«Радуйся, Равви!» - он сказал, в лице Ісуса поцеловал.
Там на Голгофе у креста стояла Маті Ісуса Хріста.
Маті со скорбію гядіт: «Син мой любезний» - говоріт.
«Сам же Ти знаєш, за што страдаєш, за што Ти мукі принімаєш,
За весь мір, за всех людей терпіш Ти мукі од палачей.»

Inne

Сказав Господь Святим Духом:

Слухай Ною своїм ухом,
Строй ковчег 2.
Триста локтей длініною,
А пятьдесят шириною,
Тридцать вверх 2.
Потоп страшно умножался,
Народ відя іспужался:
Гібель йдъот 2.
Відя води, многі води,
Убежалі люди в гори
Там спасісь 2.
Води землю наполняли,
І народи перебралісь
На верх гор 2.
Одно скратость укротілась,
Друг со другом помірілісь
Лев з овцой 2.

Друг со другом обнимались,
В час последней разставались -
Горкий час 2

Отец с сином разставался,
Дочь із матерью прощалась,
Брат з сестрой 2.

І досадно било стало,
Ім'я скорбное настало -
Пагуба 2.

Голубица вилетала,
День печально пролетала -
Нет земли 2.

Зора к вечеру склонилась,
Голубица возвратилась
Радостно 2.

Сучек з дрієва зеленітий
Єю бил уже найдений
Маслений 2.

Нешто на горах явилось,
Води в землю сократились -
Суш била 2.

Птици воздух наполняли,
Беспреданно всьо летали -
Пользи нет 2.

І все сіли прекратились,
Оні в воду все свалились -
В тот потоп 2.

Все пливали под водамі,
Покривало їх волнамі -
Той водой 2

Вдруг увидели з волнамі
Ковчег Ноев з синовьямі
Там неслись 2.

Ной печалится настался,
Когда ковчег поднимался
Той водой 2.

Ной в ковчеге з синовьямі
Весь день так ліковали
Радостно 2.

Скоро земля появилась,
Дверь ковчега растворилась,
Вишел Ной 2.

GORODZISKO

Kolędy

Вонмі небо, земля іграй славно:

Прийде крестітися Господь явно.
Приймі, Йордане, кресті Іоане,
Владику всех!

Струя вод текущих кіпяще днесь,
Трепеще Креститель телесом весь,
Не могій возвесті руку і вознести
На Владику.

Но Творець предвечний се вещає:
Кресті Мя, тако бо подобає.

Не смею, Владико, ім'я Тя велико
Страшаєт мя!

[Потом погрузівся поверх глави,
Сокруши вскорє врагов держави
І попалі в воде сілою крестною
Врагов темних.

Се, Агнець вопієт, стоїт прямо
Іх же грехі міра взєх на рамо,
Нинє омиваєт і глави стіраєт
Змієвія.

В віде голубіне Дух схождає,
Над главою єго виспрь паряше.
Небеса разводіт і Отчий снісходіт
Глас до Сина:

«Сей син Мой возлюблен, послушайте,
В Нем же благоволих, сі внімайте,
Іже царство говоріть і всем радуєт
Верующим!»]

Новос лєто начинає

Новий Царь царя нїзлагає

Убого ся народіл

Богатого засмутіл Ірода.

Як Сина породіла Дева
Падаєт в Ефесі діанна
Познай Сина храміно,
Веселіся дружино Христова.

Привикай Дево повіваті
Не престань старче пільноваті,
Создателя свого,
Знають Царя нашого бидлята.

Wielkopostna

Скорбная Маті под крестом стояла,
Стала ридаті в сльозах промовляла:
Ой Сину Сину, за якую віну
Переносіш за нас тяжкую годину на кресте? 2
    Я Тебе купала горкімі слезамі
    Ял малим ховала перед ворогамі
    А тепер я плачу, уж Тебе я трачу,
    Мой Ти мілий Сину больш я не зобачу, Сину мой!
Ти моя подпоро, Ти мой свете ясний,
За што страдаеш Ти нещасний
А што зо мною стане сіротою
Сама на свете як больная стою под крестом 2

SOCE

Kolęda

Бог Предвечний народіся,
Прийшов днесь со небес, даби здесь люд свой весть і утешился.
    В Вифліеме народіся
    Мессія Христос наш і Бог наш для всех нас нам народіся.
Возвестіл то Ангел Божий
На полях пастирям, на всходе звездарам і земним царам.
    Дева Сина як роділа,
    Звезда ста, где Хріста Невеста Пречиста і положила.
Тріє царі йдут со дари
До Вифліем места, где Дева Пречиста Сина повіла.
    Звезда ім ся об'явіла
    В дорозе о Бозе, прі воле, прі осле їм возвестіла.
Іншим путьом повернулі,
Погану, безстидну, безбожному Іроду не поведали.
    Іосіфу Ангел мовіт:
    З Отрочем, з Матерью во Єгіпет страну нехай ся хроніт.
Слава Богу заспіваймо,
Честь Сину Божому і Богу нашему поклон отдаймо.

Maryjna

О Святейшая Дѣво і Маті Хріста, Ти будь і споручніца грешних,

Поручись за мене (2), штоб Господь нас сподобіл благ вечних 2.

В житні скобной моеї поручись за мене, поручись за мене, Пресвятая,

Чтоб земную всю жизнь я служила Хрісту і Тебе, моя Матер Святая 2.

Я молюся Тебе, помози, Дѣво, мне, дай любовь же Ти мне всеблагую,

Твому Сину служить і Єму посвятить мою жизнь і любовь всю земную 2.

Дай любовь мне Твою, пролей душу мою, Маті Дѣво моя Препоблагая,

Чтоби Богу била я навекі верна і Тебе, моя Матер Святая 2.

Я желаю душой бити навекі з Тобой, Богоматер моя Всесвятая,

Ти меня сохрани і навекі спасі, будь і мне так, как Матер родная 2.

Я в грехах і в огне пред Тобой предстою і Тебѣя завжди умоляю,

Под покров свой возьми, од всех бед сохрани, кТебе, Дѣво Святая, взиваю 2.

Єслі в житні моеї враг іскусіт меня, і навекі мой ум помрачиться,

Не забудь про меня, помолись за меня,чтоб мне Царствія Божья не скряться

2.6 Notacje

Dasze - Kleszczele- Hajnówka

Бог Пред-веч-ний на-ро-див-ся, прий-шол днесь со не- бес, да би у - зрелюдсвой і у-те-шив-ся.

Soce - Narew - Hajnówka

Бог Пред-веч-ний на-ро-дил- ся, прий-шол днесьсо не-бес да-би здесьлюдсвой вєсть і у - те-шил - ся.

Ко́зыно - Biels Podlaski-Bielsk - Podlaski

$\text{♩} = 72$

Бро - діл я да-льо - ко в чу - жой сто - ро - не і стра - сті мо - ї всьо кі - пе - лі, Не -
бе - сний О - тец не за - бил о - бо мне, сле - діл Он за мной з ко - ли - бе - лі.

Dasze - Kleszczele - Hajnówka

$\text{♩} = 152$

Ца - ру Хрис - те не - зло - блі - вий, Аг - нче до - го тер - пе - лі - вий,
со - ве - ту жи - дов - ску би - шу і ча - су Пас - хи прис - пе - шу.

Melinnki - Orla - Bielsk Podlaski

$\text{♩} = 84$

Чо - го бра - те дру - га су - диш знай над на - ми Бог су - дя
Он по прав - ді нас о - су - дить в ча - се Страш - но - го су - да.

Ко́зыно - Bielsk Podlaski - Bielsk Podlaski

$\text{♩} = 72$

Чи - сто - то - ю той че - сней - ший над снег над пер - ли бе - лей - ший, над лі - ле - ю
і над ро - жей Є - го же і - збра Син Бо - жий, і - збра Син Бо - жий.

Курасzewo-Сзы́жy-Нajно́wкa

$\text{♩} = 53$

Де - ві - ца чи - ста - я кра - со - та о Ва - ва - ро!

$\text{♩} = 112$ Kozyno - Bielsk Podlaski - Bielsk Podlaski

Ді - вний во де - лех Свя - ті - тель ве - лі - кій, я - ві - лся в мі - ре Пре - ста - тель то - лі - лій.
 Ні - ко - ла - ю Свя - тей - ший, о чу - де - се сла - всій - ший, Бог Тя і зора нам.

$\text{♩} = 69$ Krasna Wini (Krasne Selo) - Boćki - Bielsk Podlaski

Для всіх сон - це све - тіт, а ме - ня уж нест, я ле - жу в мо - гі - ле мне не ві - ден свет,
 Свя - тий Бо - же, свя - тий креп - кий, свя - тий без - смер - тний, по - ми - луй нас

$\text{♩} = 63$ Krasna Wini (Krasne Selo) - Boćki - Bielsk Podlaski

Го - сподь ви - шел з хра - му з сво - ї - ми вче - ні - ка - мі пред кре - сно - ю сме - ртю сво - ей, з ве -
 лі - кі - мі скро - рбя - мі з пе - чальни - ми сло - ва - ми у - чіл сво - їх ве - них дру - зей.

$\text{♩} = 150$ Maliniki - Orla - Bielsk Podlaski

Я у - бо - гій че - ло - вск жи - ву не - ща - сний це - лий вск, ро -
 діл - ся я на свет в слезах, не зріел доб - ра в мла - дих ле - тах.

$\text{♩} = 84$ Kuraszewo-Czyży-Hajnowka

Крест тя - жо - лий, крест тя - жо - лий, не - ту сіл є - го пуд - нять, а не -
 сті вєдь є - го на - до, в ньом Го - спо - дня бла - го - дать.

$\text{♩} = 63$ Красна Вілея (Красне Село) - Боцькі - Білєк Подляскі

Не - за - ме - тно век про - хо - дит, как во снє век мо - ло - дой, вот уж
к ста - ро - сті под - хо - дит і я стал у - же се - дой.

$\text{♩} = 138$ Красна Вілея (Красне Село) - Боцькі - Білєк Подляскі

О Бо - же мой Бо - же з ви - со - ко - го не - ба, чи чу - снє мо - лі - тву мо - ю? Во -
зьмі мо - ю грє - шну - ю ду - шу до не - ба, а те - ло в си - ру - ю зе - млю.

$\text{♩} = 72$ Красна Вілея (Красне Село) - Боцькі - Білєк Подляскі

Ска - зав Го - сподь свя - тим ду - хом: Слу - хай Но - ю сво - ім у - хом,
строй ков - чег, строй ков - чег, строй ков - чег, строй ков - чег.

$\text{♩} = 63$ Красна Вілея (Красне Село) - Боцькі - Білєк Подляскі

Ско - рба - я Ма - ті под кре - стом сто - я - ла, пла - ка - ла ри - да - ла, в сльо - зах про - мо - вля - ла:
Ой Си - лу, Си - лу, за я - ку - ю ви - ну пе - ре - но - снє так же тя - жку - ю го - ди - ну на кре - стє.

Kozyno - Bielsk Podlaski - Bielsk Podlaski

$\text{♩} = 63$

Ско - рна - я Ма - ті под кре - стом сто - я - ла, ста - ла ри - да - ті в сльо - зах про - мо - вля - ла:
 Ой Си - ну, Си - ну, за я - ку - ю ві - ну перепо сін за нас тя - жку - ю го - ді - ну на кре - сті.

Kraina Wios (Kranne Seto) - Boczi - Bielsk Podlaski

В Ве - ли - кій - Че - твер по ве - че - рі, в Ве - ли - кій Че - твер по ве - че - рі і - шов сав Го - сподь із ве - че - рі.

Kozyno - Bielsk Podlaski - Bielsk Podlaski

$\text{♩} = 76$

Воз - ло - жи - лі на І - су - са крестя - жо - лий несть і по - шол Он на Гол - го - фу та - ка Хрі - ста честь.

Malinniki - Orla - Bielsk Podlaski

$\text{♩} = 76$

Зій - шла лу - на на не - бі яс - но, сад Геф - си - ма - ский, сад пре - кра - сний, мно - го стра - да - ні - я
 пе - ре - ньос, за нас стра - дал І - сус Хрі - стос

2.7 Spis wsi i wykonawców

- **Dasze**

1. Nagrania w domu Pani Zofii Kierdylewicz:

Zespół „Kalina”:

Zofia Kierdylewicz (ur. 1943, Dasze)

Nina Micewicz (ur. 1946, Dasze)

Maria Zoszczenko (ur. 1952, Dasze)

2. Nagrania w domu Pani Eudokii Markiewicz

Eudokia Markiewicz (ur. 1933, Dasze)

- **Koźyno:**

Maria Denisiuk (ur. 1928, Koźyno)

Maria Jakimiuk (ur. 1928, Koźyno)

Olga Fiedoruk (ur. 1938, Koźyno, zam. Soce)

- **Krasna Wieś (Krasne Selo):**

Walentyna Marcinowicz (ur. 1944, Gredele)

Lidia Jurczuk 1940 (ur. 1940, Krasna Wieś)

- **Kuraszewo:**

Nina Grygoruk (ur. 1940, Kuraszewo)

Nadzieja Gawryluk (1940, ur. w Istoku, zam. Kuraszewo)

Maria Jakoniuk (ur. 1932, Kuraszewo)

- **Malinniki:**

Wiera Niczyporuk (ur. 1940)

Maria Barszczewska (ur. 1950)

Walentyna Troc (ur. 1953)

- **Gorodzisko:**

Zespół „Podlaszanki” w składzie:

Anna Tesluk (ur. 1939, Łosinka, zam. Gorodzisko)

Nadzieja Osipiuk (ur. 1943, Nowy Kornin, zam. Gorodzisko)

Luba Masajło (ur. 1946, Przybudki)

Olga Masajło (ur. 1947, Przybudki)

Anna Pawluczuk (ur. 1943, Borysówka)

- **Soce:**

Maria Andrejuk (ur. 1936, Soce)

Olga Fiedoruk (ur. 1938, Koźyno)

Maria Siegień (ur. 1942, Soce)

2.8 Fotografie

9. Nagrania w Daszach. Na zdjęciu członkinie zespołu „Kalina”: Zofia Kierdylewicz, Nina Milewicz, Maria Roszczenko.

10. Nagrania w Daszach. Eudokia Markiewicz.

11. Nagrania zespołu „Podlaszanki” (Gorodzisko, Przybudki). Śpiewają: Nadzieja Osipiuk, Luba Masajło, Anna Tesluk, Olga Masajło, Anna Pawluczuk.

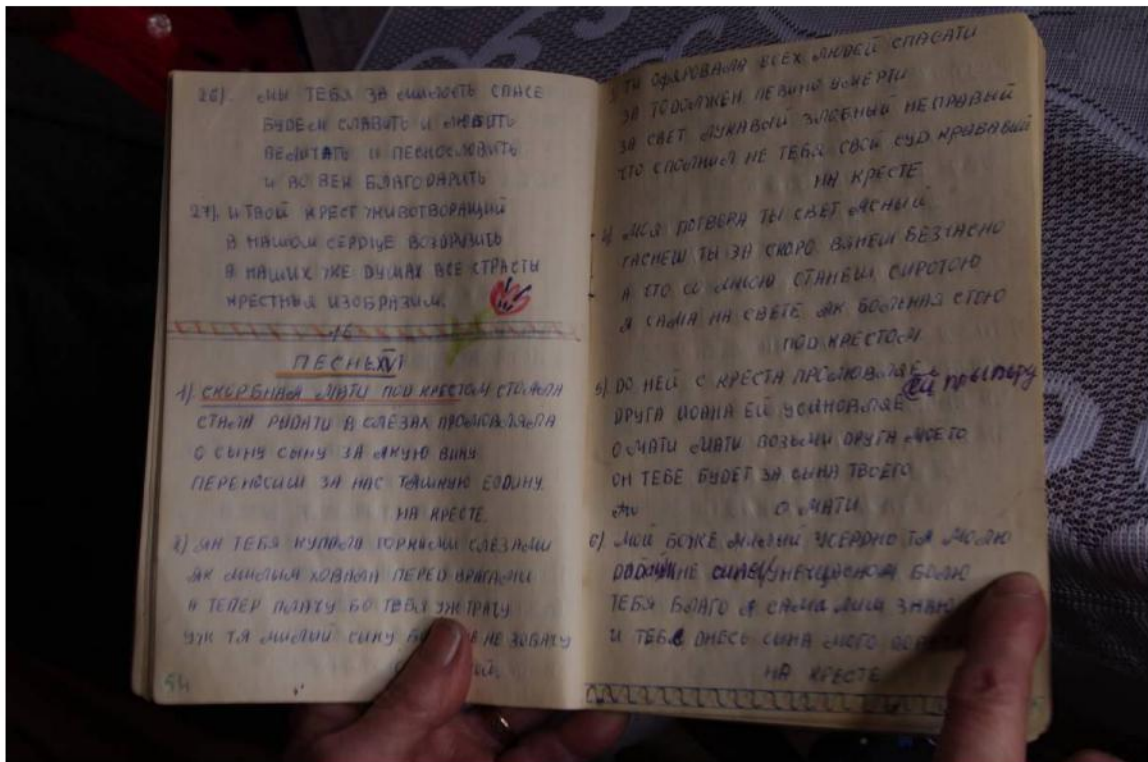
12. Przydrożny krzyż (droga do Gorodziska).

13. „Bohogłasnik” używany przez śpiewaczki z Gorodziska i Przybudek.

14. Nagrania w Koźynie. Na zdjęciu: Maria Jakimiuk, Maria Denisiuk, Olga Fiedoruk.

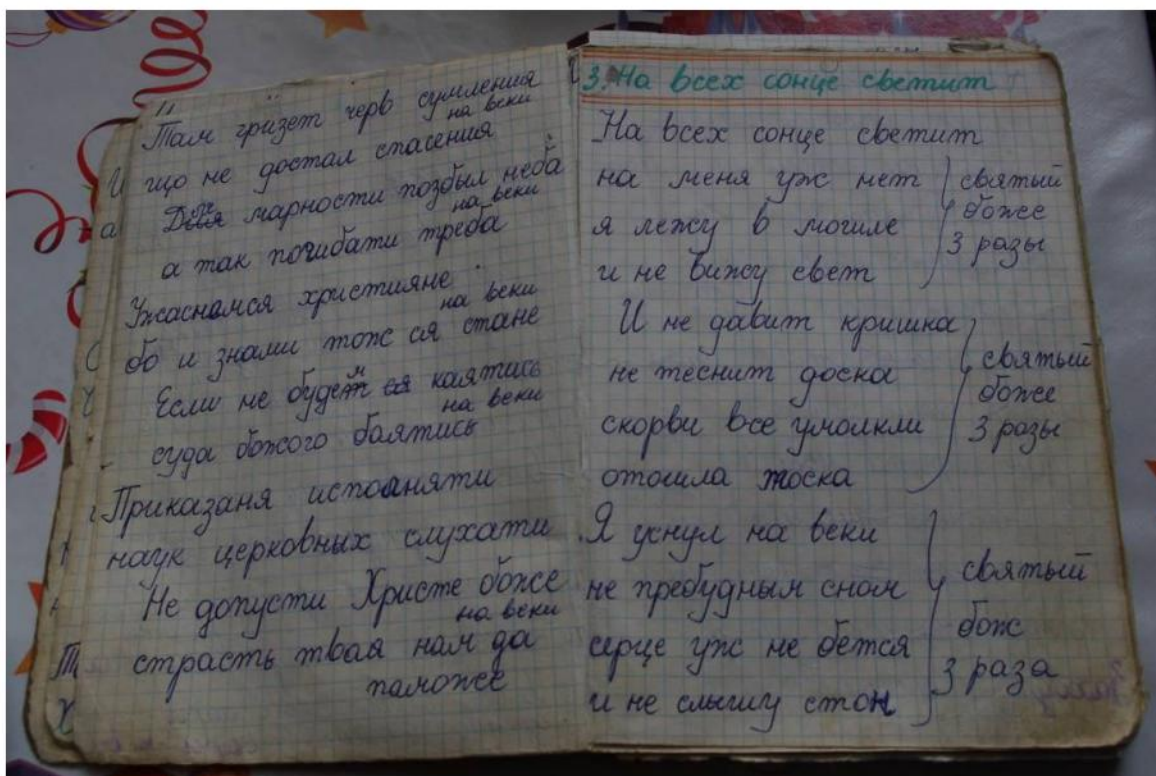

15. Koźyno. Śpiewnik z pieśniami religijnymi.

16. Nagrania w Krasnej Wsi. Śpiewają: Walentyna Marcinowicz i Lidia Jurczuk.

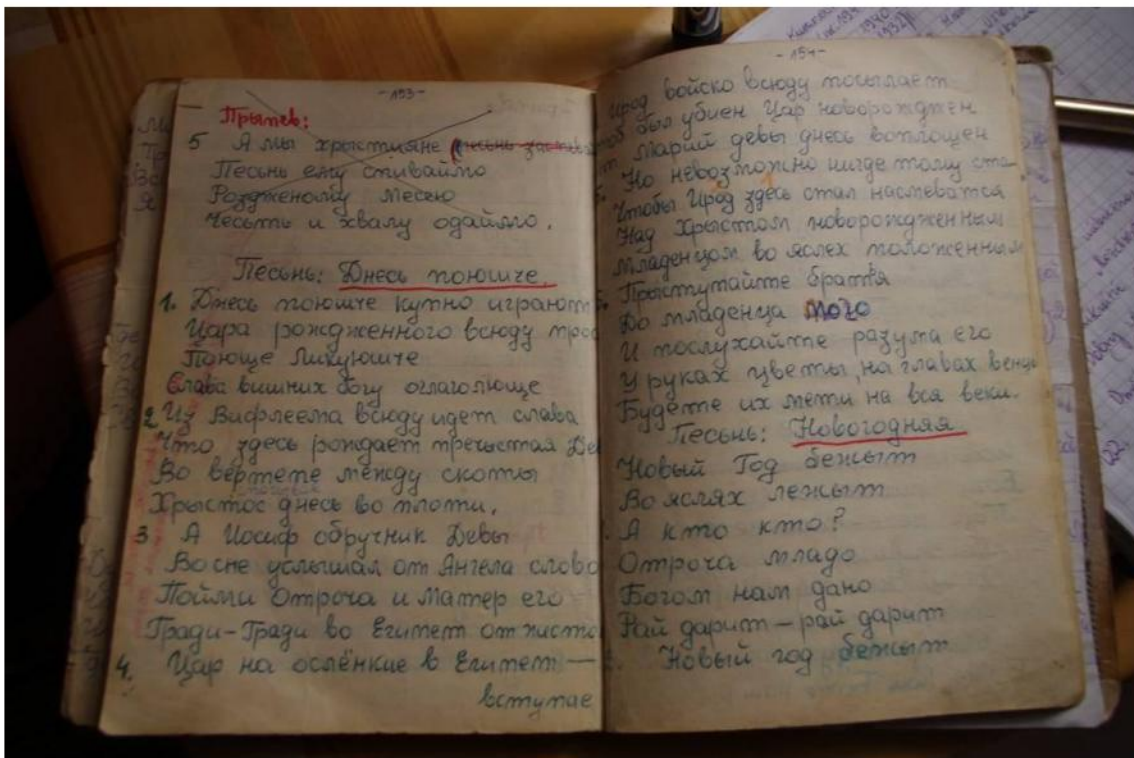

17. Krasna Wieś. Śpiewnik z pieśniami religijnymi.

18. Nagrania w Kuraszewie. Na zdjęciu: Nadzieja Gawryluk, Nina Grygoruk, Maria Jakoniuk.

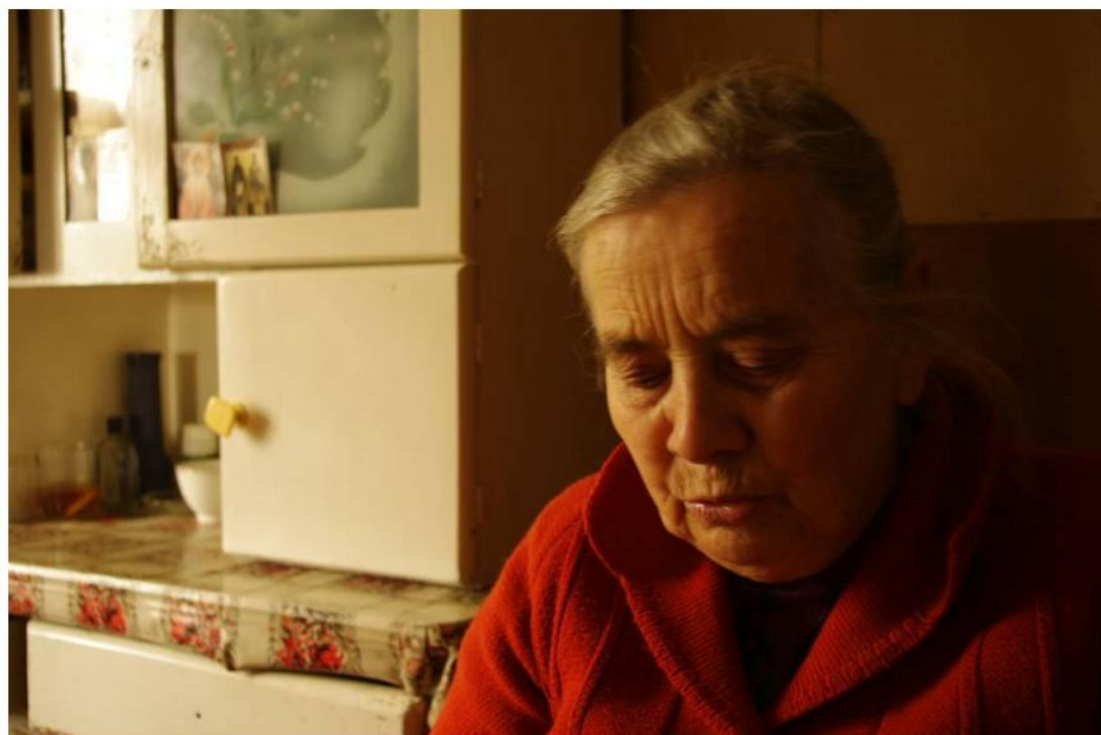
19. Kuraszewo. Śpiewnik z pieśniami religijnymi.

20. Nagrania w Malinnikach. Na zdjęciu: Piotr Niczyporuk, Maria Barszczewska, Wiera Niczyporuk, Walentyna Troc.

21. Nagrania w Socach. Śpiewają: Olga Fiedoruk, Maria Siegień, Maria Andrejuk.

22. Soce. Śpiewa Maria Andrejuk.

23. „Święty kąt” w domu Marii Andrejuk w Socach.

2.9 Religijne ludowe pieśni prawosławne - spis utworów znajdujących się na płycie

01. Boh Predwiecznyj (kolęda) - Dasze
02. Ide zwiezda czudna (kolęda) - Dasze
03. Szto to za nowyna (kolęda)- Dasze
04. Zwiezda od woschoda (kolęda) - Kożyno
05. Christos Spasitiel (kolęda) - Kożyno
06. Nowoje lieto zaczynaje (kolęda) - Przybudki
07. Woimi niebo (kolęda) - Przybudki
08. Caru Hrystie tierpieliwyj (wielkopostna) - Dasze
09. Szto za narod (wielkopostna) - Dasze
10. Christos wyszeł z chramu (wielkopostna) - Krasna Wieś
11. W Wełykij czetwer uwezheri_welikopstnaja_Krasna Wieś
12. Skorbnaja Maci (wielkopostna) - Przybudki
13. Zyszła luna na nebi jasno (wielkopostna) - Malinniki
14. Zawtra zawtra w dień k Zakcheju (wielkopostna) - Malinniki
15. Zwiozdy na niebie sijali (wielkopostna) - Malinniki
16. Czoho brate druha sudysz (wielkopostna) - Malinniki
17. Ja ubohij człowiek (wielkopostna) - Malinniki
18. Sudosyw jeji Petro j Pawoł (wielkopostna) - Dasze
19. Gospodu pomiluj, Gospodu prosti (wielkopostna) – Dasze
20. Nastala na swietie niezhdanna trewoha (wielkopostna) - Kożyno
21. Ja leżu w mogile (pogrzebowa) - Dasze
22. Na wsiech sonce swietit (pogrzebowa) - Dasze
23. Pomynajte minia bratnia (pogrzebowa) - Dasze
24. Usłysz Boże molenie moje (pogrzebowa) - Dasze
25. O Boże moj Boże_pominalnaja (pogrzebowa) - Krasna Wieś
26. Czystotoju toj czesniejszyj (o Janie Apostole) - Kożyno
27. Zastupnica userdnaja (maryjna) - Dasze
28. Diewica czystaja krasota (o Św. Barbarze) - Kuraszewo
29. O Swiatiejszaja Diewo (maryjna) – Soce.

Julita Charytoniuk - pedagog, kulturoznawca, instruktorka rękodzieła artystycznego (ukończyła Małopolski Uniwersytet Ludowy we Wzdowie), absolwentka Podyplomowych Studiów Etnomuzykologicznych na Uniwersytecie Warszawskim, doktorantka muzykologii Instytutu Sztuki PAN (opiekun naukowy prof. Piotr Dahlig); przygotowuje dysertację poświęconą wybitnym śpiewaczkom i śpiewakom ludowym z Podlasia.

Jest uczestniczką i koordynatorką projektów muzycznych oraz ekspedycji badawczych na terenie Podlasia i Polesia (ukraińskiego i białoruskiego). Organizuje warsztaty śpiewu, prowadzi zajęcia praktyczne dotyczące pieśni tradycyjnych. Dokumentuje pieśni podlaskie, jednocześnie ucząc się ich bezpośrednio od wiejskich wykonawców, których również zaprasza do współpracy w warsztatach i nagrywaniu płyt. Jest założycielką i kierownikiem muzycznym grupy *Południce*, wykonującej tradycyjne pieśni polskie i ukraińskie. Uczestniczyła w projekcie i spektaklu *"Olmany Interludium"*, opartym na pieśniach z Polesia (Stowarzyszenie Panorama Kultur). Jako członkini Stowarzyszenia Dziedzictwo Podlasia pisze i koordynuje projekty związane z kulturą tradycyjną - muzyką (warsztaty, wydanie płyt: *"Pieśni z Kożyna"*, *"Ludowe pieśni religijne z Podlasia"*), rękodziełem. Jest sekretarzem Forum Muzyki Tradycyjnej.

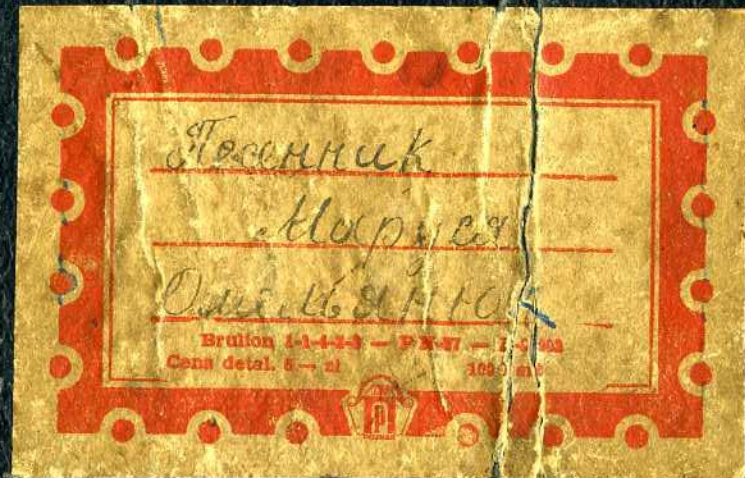
Tetiana Zachykievich (Sopilka) - etnomuzykolog i wokalistka. Absolwentka i wieloletni pracownik naukowy Akademii Muzycznej im. Piotra Czajkowskiego w Kijowie. Jest członkinią powstałego w 1979 roku ukraińskiego zespołu „Drewo”, skupiającego wykonawców i badaczy muzyki tradycyjnej, a także założycielem i liderem warszawskiego zespołu „Dziczka”. Od początku lat 90-tych jeździ po wsiach Ukrainy, zbierając oryginalne archaiczne pieśni, a także obrzędy i rytuały. Jest autorką artykułów naukowych z zakresu etnomuzykologii. Opracowała i wydała pięć płyt z muzyką tradycyjną Ukrainy Wschodniej. Od kilkunastu lat prowadzi warsztaty śpiewu ukraińskiego w różnych miastach Polski i zagranicą. Jest autorką opracowania muzycznego m.in. do spektakli *„Bardzo prosta historia”* M. Łado (Teatr im.

J. Kochanowskiego w Opolu), *„Ciężkie historie”* wg A. Awierczenko (Teatr Współczesny w Szczecinie), *„Prorok Ilja”* T. Słobodzianka (Teatr na Woli w Warszawie), *„Ożenek”* N. Gogola (Teatr Studio w Warszawie). Współpracowała także z Teatrem DACH Włada Troickiego w Kijowie. Jako wokalistka brała także udział m.in. w projektach *„Voo Voo i Ukraińni”*, *„Harmonia”*, Koncert Papieski 2011, Koncert Niepodległości 2012, 2013.

ANEKS 1.1

Fotokopia śpiewnika p. Marii Omelianiuk (Krasna Wieś)

Госемник

Мурманск

Одн. № 811105

Брелок 1-1-111 - РХ-7 - 1-1-111
Содн детал. 5 - 21 1050 м

1) Томејро промичеся!

1) Томејро промичеся время сурелой
Тот сон явицеся ерошным судейи
Все мы воскресем вдруг из гробов
и все восстанем пред суду христов

2) Сојни народов всех ером и мее
Претже увидят на небе крест
Крест яже солнце буде сиять
светою предивною всех освещать.

3) Тогда мы увидим братьев друзей
сродников наших многих делей
Все мы будем видно кто он такой
свѣтлый и мротный доброй и злой

4) Станем прощатся все мы тогда
и прозлучатся роз нам всегда
Это прощанье сонных делей
Плачь и рыданья их матерей.

5) Будет для бедных грешникам всем
вечным и мротным светом за грех
во суду наш сын божий сын
в славе явицеся и екоже нам.

6) Верные дружи братья мои
Добрые слуги чужда любви
Вы подвергались боли муча
Всю жизнь жили в скорби до конца.

7) Бога любил сердцем своим
Близким служил как бы родным
Все вы идите в райски чертог
Все ожидает Бог - Саваоф

8) Всякому чаду Бог наш Отец
Сам даст награду царский венец
пойте и пойте во веки веков
Все прославляйте Божию любовь.

9) Радоети вашей в доме отца
Будет во веки и до конца
В друг судия наш реч изменил
грешником грозно заговорил

10) Вы прииенали братьев моих
гноми терзали мучили их
вы не желали близким добра
и причиняли много им зла.

11) Так совершится страшный наш суд
Так наградится каждому труду
грешные люди в бездну пойдут
и двери ада крепко запрут.

12) Так они будут вечно страдающ
мучиться змиья всех проклинающ.

✓ Песня Заступница

1) Заступница усердная
Мария милосердная
Омоги Бога вышнего
Христа царя всевышнего.

2) Ты моли сына твоего
Владыку спасающего
О всех к тебе взывающих
под кров твой прибегающих.

3) Усердно моли ты твоего
Благого Бога и отца
Чтоб за твое моление
всем даровал спасение.

4) Господыже Благая Мощь
подой твою нам благодушью
святого заступления
и в скорби утешения

5) Владычица усердная
Невеста милосердная
подой в бедоу терпение
в болезнях исцеление

6) О Дева благодушная
Надежда невозвратная
во дни напоисти бед скорбей
предстань покровом для людей.

7) На кресте Христове взывающих
Христа изобразжающих
с усердием в своих душах
с любовью в своих сердцах.

8) Крестом Христовым всякий как
Владычице спасай всех нас
от вражних погубных сетей
и от безбожных злых людей.

9) Неверных верой просвяти
заблудших к Богу обрати
жестокосердных умягчи
злодеи тайных обличай.

10) Души наших всеубожество
крестов покрови множество
покрой твоей любовью
обмой Христовой кровью.

11) Пред образом святым твоим
молитвенно мы предстоим
с душиами умиленными
с сердцами сокрушенными

12) Взирая на ны образ твой
и плачем горько пред тобой
Царица милости щедрот
родною матерью сирот.

13) Неверных защити в суде
Нещасным помоги в беде
чуждой будь изгнанником
всем узникам и странникам.

14) Просиша людей благослови
и дай нам чувствие любви
к духовному учению
к святому просвещению.

15) Всех нас Царица просвещающая
всех Богородице спосаи
ты всеи Божественной покров
твоим деям от злых воров.

Песня

Гора Афон

Гора Афон гора святая
незато я твоих красот
и твоего земного рая
и под тобой шумящих вод.

Я не видел твоей вершины
как шипы твоя впила в облака
как на тебе кортумы
каков твоя вид из далека.

Я не видел гора святого
твоих стремим отвесных скал
и как прекрасна даль морская
которой лучь солнца догорала.

Я рисовать тебя не смею
обзиря чуждых красот
Сложилъ я песни не смею
Они замирят в моих устах.

Одно одно лишь знаю верно
я тебе гора чудес
что ты таинственно безмерно
и не далеко от небес.

Я знаю кто тобой владеет
кому в удел досталась ты
тебя хранит тебя лелеет
царица горной высоты

Царица дивная царица
Народов всех и всех племям
Она царя Христа десница
разрушила свой гёмных плен.

Сквозь сумрак древности глубокой
я вижу грешный как тепер
корабль несётся одинокий
на нём царя пророка дидер.

Несётся он из Палестины
на остров Кипр его полёт
Вдруг веер волнует пыльные
корабль к Афону приедаёт.

На воле кумиров яполонна
спешит Маурито все вереваты
и узнают толпы Афоно
в ней Того и ежинного маурь.

Сия гора рекла цариза
да будет жребием моим
Отсель прозрею моя десница
всегдашний кров маурмеюм шм.

Здесь благодать польётся чудо
и милость сына моего
для жизни ей найдётся трудно
досаждок нужного всего.

А там тебя Афонский житель
слуха мой верный раб Христов
готово роискою обидел
нопроюа вери и трудов.

Сего я моего не забуду
Всегда заступника ему.
О нём ходатайствоваю буду
во веки к сому моему.

Обет царицы сладкозвучной
сбитая взрится в чудесах
Она з Афоном не разлучна
Афон всегда в ея очах.

~~И так она~~
и так свой там она являет
Беседует к рабам своим
сама судьба их управляет
и быть над бытом их земным.

✓ Песня

матер

К тебе о матушке пресвятой
Дерзко вознеси свои глаза
Лице слезами умою
Услыши меня весь скорбный час.

Прими теплейшая моления
Мой друг от беды злом избавь
Пролей мне в сердце умиление
На путь спасения моих.

Да будут чужи своей я воли
Готов для Бога всё терпеть
Будь мне покровом горькой доли
Недой спелом умереть.

Ты всех прибежище немощных
За всех молитвенница нас
Озвисти когдо утоисный
Услыши еудной Гготий час.

Когда заметишь веноее время
Глас тудой мертвых воскресит
и книга совети все время

Зреков моих изомлеси.

Покров ты верных и оградою
К тебе молюся всей душой
Споеси меня моя строгою
Умилосердиею ногою мной

✓ Песня Ведение во. Ар. П. Б.

Знаеь праздник славный радости
всем воиам детям
в сей день всем родителям
Марии Деву в храм.

Богоотца блаженныа
Цояким святой
и Анна боготца ^{мудрая}
Обед дали такой

Что чрез три года тицар свою
во храм святой Оддаць
И на служение Господу
На веки посвятитъ

Когда минул ей третий год
От дня рождения
Тогооуца исполнили
Обед ведения.

Они собрали нарочно
Отроковицъ в свой дом
свечами их поставили
Владычица кругом.

В соупуственн небесных сил
Пресветлой Хрувал
Вели Марию стеними
Во Иерусалим.

Архирей Золария
у храма он сидел
и Деву Мајер Божию
Слюбовию встречал.

Мария по пятнадцати
Высоким ступеням
Сама без подержания
Восшла вгосподен храм.
Архирей Захария

Просѣрши руки к ней
Сам вѣл во храм божественный
Царю всех людей

Отверз с благословением
Ей двери Алтара

И для молитвы послали
Здесь Матер все царя.

Так совершился прозвоник сей
От Бога данный нам

Ведении Пречистыя

Марии Возжей в храм.

Во храме оставалась

Она двенадцать лет

И Богу вечно ответственный

Святой дала обещ.

Трудилась Богородица
Во изучении

Священного писания
И в псалмо-пении.

Учас свободный от молитв

И чтенъи в келми

Мория упражнялася

И в рукоделии.

Она шолками шерсею

Умлася шить взоуѣ

И пелены священные

И ризы вышиваѣть.

Она и сыну Божию

Исткала весь мирок

В котором на строении

И крест был везен Он.

И сироту рода царского

Иосифу она

Законно в храме Божием

была обручена.

В пятнадцатую лет оставила

Мария храм святой

И стала жить собручником

Во храмине простой.

Жизнь проводила бедную

в молитве и в трудах

И в чужих слова Божия

И во святых делах.

Блажим тебе Владычице

В той день везения

Во храм и во святой алтарь

Для посвящения.

Приди к нам Богородице

Всей день святой любви

И нас в твоей праздник радостный

в небесах благослови.

Подай свящую благодать

Марию Деву нам

Чтоб мы любими посещать

Усердно Божий храм.

За милость Господже твою
Мы будем прославлять
Тебе всем сердцем и душой
И век благословить.

Конiecь. ^{амин.}

✓ Песня Монахов

Жил юный отшельник
Он в келии молясь
Священную книгу
Читал улюблясь.

В той книге прочёл он
Что тысяча лет
Как день перед Богом
Мелькнёт и пройдёт.

Монах в пол воемнение
Стал думать о том
Как тысяча лет
Изровняют со днями.

Неверит в священную
Книгу глядит
И видит что в келии
Воруж птичка летит.

Вся блестя сияет
И прелесть для глаз
Как яхонты перья
А пух как алмаз.

Ногода же вдруг крылья
Она разожмёт,

Что родной светит

Что злотом сверкнёт.

Прекрасная птичка

В полёте легка

Быстра и легка

Весны ветерка

Летаць уже стало

У дверей сидит

И радостно юной

Отшельник глядит.

Неслышно подходит

Молчишь не дохнет

Лишь только издаёт

А птичка вперхнёт.

Она от него

А отшельник зоной

И вот он выходит

Из клетки своей

Идёт за оградой

И полем идёт

А птичка всё свистит

Как будто зовёт.

Туда и сюда

Над цветами кружится

Как звездочка в воздухе

Свистит на весь.

Но вот молниеносно

За пригорком исчез

А Инок за птшкой

Идёт втень дубе

Из ветки на ветку

Всё птшка ^{вперёд} вперянет

Летает порхает

И сладко поёт.

На дубу вершина

Присела она

И пенем чудесном

Вся роща полна.

Загорганым сердцем

Восторге душой

Внимает безмолвно

Монок молодой.

И в шнх наслажденья

Боясь потерять

Звук каждый он ловит

И жаждоу внимаю.

Забился отродно

Забвение его

Не слышит не видит

Вокруг ничего.

Вдруг пенне умолкло

Опомнился он

Туж птшка певчка

Исчезла как сон.

А птшка взвилася

Как будто стрела

И в небе сокрылось
Была не была

Вздыхнул добрый Инок
И в келью спешит
Козомось ему
Как в отлучке он был.

Бошся что он опоздал
У пути

Что в трапезе ждуть
И пора бы прийти

Но вот монахьяр
Только чуден ему
Что ограда не та
Не доступно ему.

За оградой новая
церков видна
Дубица откуда
Взялася она

Он стучит в ворота
Вот превратник идет
Но ему незнаком
Прежде бы да не тот.

Не пускает монах ~~во~~
Вобидель его

При чужой не видан
Я лица твоего

И тебя я не знаю
Превратник я не

Преображник в нас молод

Мы сгоры уж (нет) сед.

Я вышел отсюда

Не боле как час

Селоже воури новый

Преображник у нас.

Ил спасов не здесь

Монастыр он у нас

Ток пойдим же к игумену

Дой о мне зноуь

Дивияся преобразник

Игумена зовёй

Воі за игуменном

Весь рыт идёт.

Счельник предним

Поклонился лицом

Но только игумен

Ему не знаком.

Миж брашев так же

Знакомого нет

Он смотри он шцет

Своих не поидёт.

Монах приключение

Свое рассказал

Ему с удивлением

Всё причёт внимал.

И мудрый игумен

Пришельца спросил

Какое же имя
Муж Брауэв носил
Антоним назван
в монашестве я
При мне был шумен
Отец Илья.

И все изумились
По книгам глядя
Нашим имена
Лета триста назад.

Антоний в день Жаски
Безвестно пропал
Так писано в книге
Шумен сказал

И тайну проник
И креслом осемясь
Дивен Бог чудес
Шумен сказал.

В нём виден был старец
Взор юный угас
Трудным триста лет
Миновали как час.

Он нам и молится
Два дня проёкми
Почил он из честию.
его погребли.

V Погон Смолд.

Скозоя Господь святым духом
Слухай Ного своим ухом
Строй ковчег строй ковчег.

Триста локти должимую

А пятьдесят шириною

Триста в верх триста в верх.

Погон строгий умножался

Народ видя испугался

Гнев идёт гнев идёт.

Люди видя много воды

Побежали все на горы

Мол спасице, там спасице.

Лютость в кроюсть превратилось

Друг со другом примирились

Лев со львом, лев со львом.

Друг со другом обнимались

В тою последний расябались

Горкий чюе, горкий чюе.

Их огам уж чало видно

Чо земли не чало видно

Все вода все вода.

Ии все чюе тогда чало

время тяжкое началось

Гибель всем, гибель всем.

Птицы воздуха исполняли

Непрестанно все летали

Над водой, над водой.

Их все силы прекратились

Они в воду все свалились

В той потоп в той потоп.

Они плывали рядом

Покрывались волнами

Той водой, той водой.

Вдруг увидели ~~с~~ волнами

Ковчег Ноев с символами,

По воде, по воде.

Ной пелся немало

Когда ковчег поднимало

Вверх воды, вверх воды.

Тёмной ворон вылетавши

И к ковчегу прилежавши

Нет земли нет земли.

Голубица вылетавши

В день гулянья прилетавши

Суше быть суше быть.

Зоря к вечеру авилась

Голубица возвратилась

Срадостью, срадостью.

Цветок дерева знаменитый

От всех дерев отменитый

Масляной, масляной.

Верхи гор уж появились

Воды в землю все сокрылись

Суше есѣь Суше есѣь.

Двер ковчѣга оубворицѣсь

В Ноя радости появицѣсь

Вышѣл Ной, вышѣл мой.

Сколько поѣоп продолжѣсь

Ной в ковчѣге сохранялѣсь

Звери ешли, звери ешли.

Ной выходи з сѣновѣями

Мѣть з своими невестѣми

Гнев прошѣл, гнев прошѣл.

Ной з своими сѣновѣями

Хвалу Богу воздавалѣ

Что спаслѣсь, что спаслѣсь.

Нынѣ люди все зѣсьми

Что за грѣх водою покрѣмѣсь.

Будет суд, будет суд.

И какъ было в дни поѣопа

Еще тѣмъ беззабога

Тоис прошѣл, тоис прошѣл.

И вы поминѣте все люди

Что Господь судитѣ ~~все~~ **всѣ** будѣт.

Гнев идѣт, гнев идѣт.

Жену Лѣта вѣполминарѣ

И Христа вы умолаитѣ

Чтобъ спѣсѣсь, чтобъ спѣсѣсь.

Христѣс нынѣ призываетѣ

и грѣхи вамъ всемъ прощѣетѣ. Мир даѣтѣ
мир даѣтѣ.

Лесня о страшном

✓ Суде

Господь вышел из храма
Зевомы учениками
пред кресною смертию своей
исполнеными словами
спечальными скорбями
уши он любимых друзей.

Скожи мои утешель
в последнее время
пока еще стоми живешь
скожи мои утешель
когда это будет
когда ты стоми приидешь.

Услышите войны военные слухи
восстанет народ на народ

И будут болезни и глады и моры
и брауская кров потеет.

Уменьшится вера
Угаснет надежда

В сердцах охладнее любовь

И многие люди тогда соблазнят^{ся}

Прольют неповинную кров.

Увидите мерзость во храме то знайте

что суд при дверях

Тягните чтоб двери

пред вами не закрылись

держите светильники в руках

Великие скорбы пройдутся
по земле

И тяжкие муки пройдут

Когда скажут люди

покройте нас горы

но горы ногшик не впадут

И эти минуты

поищете смерти

Но смерть от людей убежит

и кто находится не в крепле

а в поле

пушкой он домой не спешит.

Померкнет и солнце
и месяц и звёзды

с неба сходя стадут

воскреснут из мертвых

Земные народы

пойдут на божественный суд.

Появится крест в облаках

ярче луны зарны

И будет как солнце шат.

Сначала увидят

Избранные тогда

И будут израдою взира

Занесли последует много народу

от края до края земли

но их не примет земная природа

на страшном христовом суде.

На престоле отнезрачно
Судия сидит, его окружают
небесные силы

Земля оскверненная дрожит.

Амин.

Слава слава в вышних
Господе.

Слава слава в вышних Господу

Дух мой радостно воспой

Я стремлюсь ктому чертогу

Где Христос сладчайший мой.

О Иисусе мой сладчайши

Мне на помощь прииди

Всех благ миром мне достоящим
Мною душу освяти.

Ты один моя надежда

Всей душой к тебе стремлюсь

Ты покров мой надежда

В скорби я тобой живлюсь

О пресладкий искупитель

Дай свою мне благодать

Тщетны моей хранитель

Будь ты мне отец и мать.

Мира прелесть забавы

Прочь иди от меня

Все вы местные отравы

Я бегу вас как огня.

Словой вечной восхищаюсь
Судой не ликуешь земной
Ежедневно утешаюсь
Твоей небесной красотой.

Твое святое все собором
И бесплотных лих духов
Воспеваю райским хором
Свят Господь Бог Сивао-фр.

Твое второжественное сияние
Богоматер пределяю
И на землю со сродожишем
И любовью гляжу.

Дух и сердце веселится
Что ты Бог мой и Отец

И душа твоя стремится
Твое скорбям моим коней.

Я от мира удалилась
Чтоб достигнуть мне небес
И в пустыне поселилась

Не страшусь скорбей и слез
Повсечасно я стараюсь
Мысль только о святом
Словы мира удаляюсь
Забывая о земном.

Одного в душе желаю
Чтоб з Христом мне вечно ^{жить.}
Для Него сдерживаюсь скорбью,
сражаюсь, крестно хочу носить.

На тебя я уповаю.

Мой спаситель и творец

И на помощь призываю

Твоей стремясь носить венец.

Я к тебе подношу руки

Сердце в жертву приношу

И терпя земная муки

Блага райского прошу.

Волею твоей святою

Укрепи меня в скорбях

Чтоб могла душой живою

Всещтаться и в слезах

Ты услышь мой стон сердечный

И войти душе моей

Всепомощный и предвечный

Милостью утешь своей.

Дух надеждою живишься

Что над кровом я твоим

Сердце всё к тебе стремишься

Не прельщаяся земным.

На тебя я уповаю

Мой спаситель и творец

И на помощь призываю

Будь мне благословный отец.

Если ты всегда со мною

Никого я не боюсь

Под твоей благой рукою
Ничего не устрашусь.

День и ночь в слезах молюся

Пред Тобою сарсотою

Помоги мне в страшной беде

И спаси рабу твою.

Я сердечны очоми

Созерцаю Твою чертог

И с горячими слезами

Пред Тобой молюсь мой бо.

Все земное честь и слава

Что мне пользу могу дать

Для души оне оубова

Их жлаю избегати.

Что мне миром увлекается

Если должно в гробе лечь

Для чего тем занимаюсь

Что разрушии смертний мечь

Все исчезнет в этом мире

Как трава и цвет в полях

Бедный в рубе цар в порфире

Оброутся оба в прах.

Небом должно мне пленяться

И надеждой в Бога жить

Верой Бога утешаюся

И душой Его любить. Амин...

✓ Гора тебе уж пробудиться

Гора тебе уж пробудиться

Обедная душа моя

Должна ты скоро возвращаться

Концы приходи бытия.

Восстань глас внутренний ^{взывает}

Да пощади тебя христос

Он всё собою наполняет

И всё за грешных перенес.

Ты спишь душа а ангел светлый

Стоит и тихо слёзы льёт

Ты спишь греховной мглою одетой

А смерть тебя как жертву ждёт.

Она придёт как гость незваный

В тебе весь ужас застоя

И в час неверянный не журамный

Проснись проснись душа моя.

Ты спишь в злобении безпечном

Ты спишь внищавшей сумноге

А время льётся скороотечно.

И мы идем к воей черте.

Страшнее грехо он незаметно

Тебя ужалил как змея.

Взгляни шалит уж гиненна

Проснись проснись душа моя.

Восстань опомнись хоть мгновен-
но

Но ложе мрачное взгляни
Погубивший сон и униженья
И сон греховный отжени.

Господь давно тебя зывает
Его ты евею озаряешь
Смотри он руки просирает
Душа душа моя прости.

Мы спим а враг твой бодрствует
Мы спим а бездна под тобой
И божий гнев как гром ужасный
Тремит над грешной головой.

Он скоро скоро разразится
И захнет благости струя
И двер спасения зойворица

Прости прости душа моя. Ам.

Песня

✓ Тайная вечера
Вспомним в тойной вечер
Божью любовь
Как Христос нам поддал
Плють свою и кровь.

Как на едименю
Он с собой учил
И о приращеньи
Верным говорил.

Гадцы примиже
Плють и кровь мою
Прищощуйтес с верой и любовью.

В часе созерцаю
Смети час моей
И воспоминаю
День моих страстей.

Кто мои страдания
Будет вспоминать
Мой на век со мною
Будет пребывать.

Кто мою ~~кровь~~ плоть с кровью
Будет есть и пить
Мой со мною на небе
Вечно будет жить.

Но отвергший в сердце
Томашево се,

Будет жужд надежды
На спасение.

Слова Иисуса
За его любовь
Что дал бедным людям
Плоть свою и кровь.

✓ Песня

Суд над Христом у Пилата.
~~мммммммммм~~
В пятницу с разсветом
Весь жидовский люд
Вел Христа к Пилату
Связан на суд.

Но Пилат зычник
Злость евреев знал

И Христа пред всеми
Праведным назвал.

Тут жиды озмись
Сами все кричатъ

Мы Христа желаем
Мучить и распять.

Что же злого сделал
Праведный Муж Сей?

Вновь Пилоу спросил всех
Бывших тут людей

Но враги господни
Сами вновь кричатъ

Мы Христа желаем
Мучить и распять.

Всем нам ненавиден

Иисус злодей

За свое ученье

Ново для людей.

Он за то виновен

Что себя царем

Называет нашим

Богом и Христом.

Тут Пилоу злощасный

Злобе уступил

И Христа безвинно

К казне присудил

Ангельский небесный

Лиц. был устрашен

Как на кознь рабами
Цар был осужден.

Да благословится
Крѣпки дух Христов,
Названным злодеем
Злобою брогов.

✓ Песня

Муки Христа от слуг Каиафы
Слуги Каиафы
Мучили Христа
Били по ланитам
Били по груди вудя.
За власы терзали
Злостью рукой.

Весь поплевали
Лик Христов святой.

Страшно и ужасно
Злодеяние
Всех Творца оттвори.
Оплевание.

Но Христос молится
За своих врагов
Злостно за ушавших
И плевавших внов.

Всю ночь издевались
Слуги над Христом
Криком глазами
Каиафский дом.

Но Христос безмолвно
Муки все сносил
О прощении миру
Всех грехов молил.

Слава Иисусу
За страдания
И за претерпенные
Оплевания.

Слава Иисусу
За мучения
И за претерпенные
Защемления!

Песня

Отчаяние и пощель Иуды

Жалкий же предатель
Хоть расскажешь
Приносил нои сероцею
Впал в оубогамя.

Мрачный и унылый
Он ходит как ночь
И не мог терзаний
Духом презуметь.

Совесть гризла сероцею
Сатана смутил
Жадный сребролюбец
Себя удавил.

Отврати мезе-ж сероцею
От любви к денюгам ^{всем}
это одекии ^{мирским}
корень ^{грехам}

Песня

Гетсиманския стражи Христа
К полночи Спаситель
Саду оставил град
И пришёл с друзьями
В Гетсиманский сад.

Здесь Христос молился
Промывая кров
За прощение миру
Всех его грехов.

Стал он ужасаться
Духом тоскующе
И в скорбях смертельных
Богу в помощь звать

Оте мой помилуй
Сына Твоего
И спаси от смерти
И Креста его.

Оте если можно
Свободи меня
От сей горькой тоски
И страстей огня

Если же ты согласишь
Я всю кровь мою
За спасенье Мира
На Кресте пролью.

Так Христос молился
В ночь святым стражей

Уклонясь на время

От своих друзей

Но друзей Христова

Сотана смутил

Царском непробудным

Всех отяготил

Слава Богу Сыну

За страдания

За тоску скорбь ужас

Воздыхания.

И за Крест тяжёлый

Что в душе Христос

Ночью в Гефсимане

Смирением понёс.

При разой Владыки

Убеждаю друзей

Бодрствуйте молитесь

В час моих скорбей.

Но друзья Христова

Силой сатаны

Были в сон смертельный

Вновь погружены

Бодрствуйте молитесь

Чтобы вои не впасть

Зем во искушение

Зражду напасть.

О друзья страдаей

Вся душа моя

И в огне мук страшных
Всё горю я.

Так Христос скорбящих
Вновь друзей буди
Обмываюсь кровью
И шмаюсь сил.

Амел по велению
Вышнего престола
И Христа в борении

Смертном подержком.

Слава Иисусу
За Его любовь
И за всю проливу
В Гефсимани кров.

О душе мирской
Здесь основись
О себе усердно
Богу помози

Чтоб тебя избавил
От мирских сетей
И от сожалеющих
Погубных когтей. Амин.

Песня

✓ В пятницу святую

В пятницу святую
Все должны молчать
О Христовых муках
Крестных размышлять.

Вспомним день великий

Как Христос за нас

Пострадал и умер

В страшний крестный час.

В пятницу всяк верный

Заклочи уста

И почти молча мьем

Крест и смерть Христа

Вместо уст пусть сердце

Воен сий говорит

А душа пусть мысленно

Пред крестом стоит.

Если злыя люди

Варят отца или мать

Наша засудим

Смертью пострадающе.

Смерть их и страданья

Солью мы слезой

Вспомнят и в молчании

Торестной душой.

В Пятницу-ж Израиль

Господа Судил

И всего измучил

Но кресте убил

Спаса Друга Брата

Нежного Отца

Поражил враг правды

Злобный до конца.

Долг велик всем людям
В пятницу молюсь
О Христовах муках
Крестных размышлять
Чтобы крест Господен
Помыслию в жизни
Все почувствовать
В глубине души
Чтобы в душе всяк верный
Крест изобразил
И во всю жизнь в сердце
Смерть ^{крест} Христа носил.

Пред Тобою
Мой Бог

Пред Тобою мой Бог
Загораю я свету
О прощенье грехов
Я молюсь я хочу.
Твоей Божественной лик
На иконе святой
Всем прощенье грехов
И любовь и покой
Ты еси родом нас кресте
Пролил кров за людей
Нас в отце примирил
Крестной смертью своей

На поносом кресле
И терновом венце
Ты врагов умолял
За людей при конце
Ты ином зовещом
Не ропщай мо людей
Повелея забывай
О обице своей

Пред Тобою мой Бог
Ныне я предстаю
и с поникшей головой
О прощенье молю.

Из нужды нищета
Мне нехоту убога

И в немощи беде
Ты меня удержи
От соблазнов грехов
От козней сарани
Дула злора вражда
И меня отжени.

И моужам послужить
Дай мне силу Творца
Чтоб покойной душой
Встретить жизни конец.

С другом я вчера
Сидел.

С другом я вчера сидел
Ныне смерти зря пришел грим.

Плоть мою во гроб кладут
Душу же мой суд ведут
(припев.)

Милости не будет там
Коль не милостив я сам.
(припев.)

Верно другая нег со мной
скролся свет хранитель мой.
(припев.)

Мило царства прохожу
Горко плану и глажу
(припев.)

Царство Боже слёзно зрю
и пригорько говорю. (прип.)...

Царство свята дом святой
Грешных не принимает он
(припев.)

Мы проси прекрасной рощи
Что в иной маём мы кроши
(прип.)

Вечно не узрю тебя
В бездну я изверг себя
(припев.)

Весь я в пламени сном
Леснь плащену вошю.
(прип.)

Я во веки не зорю
Божи свята не узрю. (прип.)

Как на сём я сведе жил

Крепко Бога разрушил

(прип.)

Дней воскресных я не чул

Во грехах дни проводил

(прип.)

Бога все призывал

Страшный суд позабывал

(прип.)

Я не чул отца и мать

Все я старался разрушить

(прип.)

Нечему невера жил

И как скверный пёс ходил. (прип.)

Все законы преступил

Крайний Бога судник был.

(прип...)

Поруган не будей Бог

Всем он сломит гордый рог

(прип...)

Подламь воздуха все и он

Иерусалим свой закон.

(Притв...)

Боже зри мое

смиренье.

Боже зри мое смиренье

Зри мои плчевны дни,

Зри мое Ты огорченье
и меня не обвини.

что я смертно твое терзано
говори с моим Творцом
что я грешник называюсь
без порока отъям. (3)

Будь мне Боже преувод^{итель}
и заступник Ты мне будь
буди великий мой спаситель
и моих слез не забудь
Я к Тебе молитву слезну
мой создатель приношу
дай мне тишину любезну
со смиренном прошу.

Боже Ты мя не остави
коль оставил человек
и от бед меня избави
и храни меня во век.

Взето надею полагаю
Знаю тебя всеильный царь
и ведаю тебя взываю
не надеюся на Творца.

Боже Зри мое
смиренье

Боже зри мое смиренье
Зри мои плачевны очи
Зри мое ты огорченье
и меня не обвини

Что я смертно твое терзано

Говоришь з моим творцом
что я грешник козываюсь
без порока отца

(Боже Ты мя не остави)

Будь мне Боже предводителем
и заступник Ты мне будь
будь вечный мой спаситель
и моих слез не забудь

Я к тебе молитву везну

Мой создатель приношу

дай мне тишину ^{со смирением} любезную ^{прошу.}

Всю надежду положая

На тебя все сильный царь
и Тебя всеюю взываю

не надеюсь на твор.

Покажи мне путь спасенья

Всероде утверди закон

Приклони свой слух к моленю

и услыши мой тяжкий стон.

Боже Ты мя не остави

Золь остави человек

и от бед меня избави

и храни меня во век.

Востревожимся

Востревожимся и устрашимся

о своих летах о своих летах

Же час минае

суд-ся зближое, о великий час (2)

Койся грешник,
вже реки геме
палаша огнем (2)

Судия граде
плачати буде
вечно тмами тем. (2)

Мот) Ты не вважаеш
не помнотом
же смерть тит приде (2)

Словом и делом
идем за телом
куда тя веде (2)

Смерть все пресеке
О человеке
всеровнодушный (2)

Старойся зло
Да буде тело
Душе послушно (2)

Бо душа плаче
А тело скоче

Но все зло иде (2)
А враг злосливый
Не милостивый
Но греху веде (2)

Всяк хто родился
но свет явился

Мусят смерти (?)

Нам ся пресјавиши

Вся ту оставиши

Не веси кому (?)

Когда молочи

и родни сјочрши

Не вспомянут кјому (?)

Цари и вјманн

Вельможки тамы

В той же след пойдут (?)

Все офицери

Словны рыцари

Во гробе буют (?)

Нам темны дни

Земля покрое

Красоту и тело (?)

Только соущею

Пойдут твоею

Вся злая дела (?)

Пред Богом сјанут

Ангелы глянцут

На твои грехи (?)

Пу утосены

А том явлены

Несги потехи (?)

Зде час миеши

около жиеши

стан и грезвися (?)

Сердцем смиренным
и сокрушенным

Богу молюся (2)

Боже святый оуд

Всех пожегати рад

О вечный Боже (2)

Зволь нас прияти

И рабовоуди

Кто ж нам поможет (2)

Боже словимый

в Троице единый

От мук сохрани (2)

Доси ты храниши

и в небе живи
от злых борони (2)

Кажу людэ цо я умру.

Кажу людэ цо я умру

а я хочу жиџи

Сколько живци носем свеџе
потреба умерџи.

Зостаеџа сребро з лоџо

И драгидя цоуџа

Трудно же мне их з собою

На џой свеџ зобраџи.

И хочой бы мог зобраџи

Там џого не треба

Шџера доски сожемь земли

Спасения з нџа.

Як удараї во вси звоны
О смертїной годише
Поклонюся вѣсму свѣту
и своей родише(?)

Дасоудї же мне смутну труду
И твердое лотке

Не даждь в грехах умираїи
Милосїивы Боже(?)

Як упусїяї грѣшише тело
вглубокия оубоимы
и засыплют пеклом ошь
на главу на ком(?)

В гробѣ будут ребра боки
З головою руки

Душа пойдѣ не смертельна
На вечныя муки

Помысли же человеке
Ток велик ст҃раїу

Ибо як кто Богу служит
Так бѣрѣ зарлату.

Перед часом все жиїе
На смертї готовиша

Бегай грехов стоведайся
И Богу молиша.

Примири ся с ближними своими
Отпусти обиды

До и тебе Бог отпусти
всякия грехов виды.

И старайся прижаться
грудки ласковы
Бона той своей пойду только
Добри твои спрова.

А когда-я не поправиши
Зле будещи чиниши
Пона веки с проклятыми
Будещи в некле жиши.

конец.

О горе мне грешнику
суицу.

О горе мне грешнику суицу
горе благих дел не имущу

Какое пред суду Божий явлюся
Какое со святыми велюся

{ Пшчу аз пока своей приймаю
Своея благодати не знаю }

Совлекохся первой одеждою
Отчаяхся своей надеждою
скверная одежда и дело
Погубляе душу и тело.

Отдох далече на страну

Отрожех питаюся срану

Тужд дому небесна Владыки
не достоим жити человек.

Временная предпочитаю
а о слове вечной не знаю

Что и моими неслепотой творити
Егда придет Господь судити.

Воспламуся во лице слезами

И не будет милости знами.

Что услышу страда на веки

О горе и вопль превеликий.

Ныне збо прежде дня судна

Представлю дела моя блудна

Иду пред отцем умилюся

Да его пищи насыщуся.

Иду и реку ему смело

Согреших ти отче мой зло

Прими мя заблудшаго сына

Аки от козмих егда едином.

Онуррий

Помощника кто ищешь

И мощи в екорю

Аще токмо руке твои

Вознесем горе

Онуррия преподобна

Молитника всеудольна

Во всех потребях.

Огня пламень не вредити ему
но яко злато,

Небес творцу очищенно хве
приятю.

Вовержен бо воздев руке,

Скоро приять помощь в муче
ангелом чудотворчи.

Больша явил усердие ко служб
Бог воземм оставил мир ^{Богос}
и царств ^{много}

Тамат отца отлучился
И в пустыню преселился } 2 жды
Монох от пелен.

Ангельски ту Онуфрия
вижу живуца
Хлеб от Богос во образе
пищи и муца

Его ламя воскормляше }
В монастыре як видяше } 2 жды
О чудес словных.

Так прегудно воспитанной
яко-ся рече,

В седьмом лете в пустыню
скоро потече,

Ангел ему предидяше
И на подвиги наставляше } 2 жды
Суца в пустыни.

Ах, як странно се житие деляща
лето

Соравен бо отцем святым
иже бе зрети

Терпя сладце мроз, глад, жажду

Танфутию рече: Стражду } 2 жды
Христу служ^жащи.

У таковои терпении
угождаща Богу

Онуфрие Отче Святой, тя по пре-
многу

Возвеличит Христа слава
Даст Ангелам Твоим Тело
Яко достойному.

2 ж

Господь всегда обещался, ты
слушай.

О людях Молбы творяща
готов спасти.

Учас смерти в помощь буди

Ты славящих не забуди.

2 ж

Усердно Молим.

конец!

Спивайте люди кроще на свете

Спивайте люди кроще на свете

Дева Мария еси в Гельском повеје.

В леснянску обитель гаша объявилася

Щоб все християне пред зело

Молились.

хто веру ма в Бога и зосїом

крещенной,

зелою поспішае до той иконы.

Зелх моштя широ дитина покорна

Порадить припорне во чужої ворна.

Мати всеблагоя помилуе грешных

Заступница пред сыном Господом Всевишним.

и Господь уважит и подаст помощь,

хто серцем преклонит пред стогой

и як же щастлива та сторона зема

Там древле явилася икона знебсна.

Своим лицем ясным храм весь

не раз помощ людям смиренно явила.

Придите хрещени в леснянский храм

царица знебсна усми вам поможте.

Придите вдовизок, придите хромые

Придите колеки и дѣти малые.

Усея зоспокоит Мати Всеблагоя

Все подаеъ людям икона святая.

Деву Марию Милосердную Мати
Дой лёгку годину як будем вмираѣи
Перед сыном в тебе за нас заступися,
А пока живемо, зомоими мошся
к Тебе припадаем смиренно зываем
Оу бед избавляй нас, но тля уповаем
Заступнице усердная и сирых и вдов
Избав нас по смерти от тяжких оков
На сем свете научи нас, як ся нам
тут жити

Тебе просим преклонивши
мы покорны дѣти. кон.

В лесной нас ся

Объявилос

В лесной нас ся объявилос о, Марие
Русский народ полюбилос аминь
Радость вам херувимы, спевайте се-
рафимы радуйся радуйся, радуй-
ся Марие.

Место то окопом зовом о Марие!
Годе паствушки скої поисам аминь
Трипев.....

На грушквом стоїл дереву о Марие
Образ Пресвятой Девы аминь
Трипев.....

Степ мащук был православный о, Марие
Нашел образ для нас явный аминь
Трипев.....

Заблестало нагой груше о Марие
Славим тебе з целой души аминь
Трипев.....

Гудогворна ^{дево} (Мати) в лесне о Марие
Русский народ поет песни аминь
Трипев.....

Мы тебе вси величаем о Марие
Свои слёзы проливом аминь
Трипев.....

Свята небесна царице о Марие
Упадем грешны на миле аминь
Трипев.....

Нех Ты буде кесть и слава о Марие
Що ты для нас щито мстала аминь
Трипев.....

Шведов Турков погромило о Марие
Всех ворот покорил аминь
Трипев.....

Нех цветёт цела краина о Марие
Отлоняй вороги злая аминь
Трипев.....

Нехай зовше покой буде о, Марие
Тросяу тебе руски люде аминь
Трипев.....

Бо ты наша Засупница, о, Марие
Ленянека Чиста Девца аминь
Трипев.....

Ты себе место обрала о, Марие
и в недоми рождола аминь
Трипев.....

Долги леа вже в той лентой о, Марие
Оброз Твой святой небесной аминь
Трипев.....

Зблизкой здала народ горне о, Марие
Поклон оубою Ты покорно, аминь
Трипев.....

Ты як Мати всех приемиш о Марие
Чисте сердце у всех знаеш аминь
Трипев.....

Бо кто мое сердце чисте, о Марие
Отпусти грехи, скажеши Христе аминь
Трипев.....

Твой Сын Милый Твой Единый о Марие
Отпусти нам грехи вины аминь
Трипев.....

Бо не мало есть доводу о Марие
Чудес много дознало народу аминь
Трипев.....

Тёмной хромой и горбоуной о Марие
Здоровся вернул оо хаты аминь
Трипев.....

Вся признае Тусь червоно о Марие
же Ты ноши оборона аминь
Трипев.....

В довол иждёт со слезою, о Марие
Маји змилуйся над нами, о млада
Трипев.....

Сироты руки поужосят, о Марие
Милосердия у тебе просит о млада
Трипев.....

Глянь ты мною своим оком, о Марие
Пред твоей святой иконой о млада
Трипев.....

Люди зблизки и здалека о Марие
Под твою приими опеку о млада!
Трипев.....

До Пречистой Девы о Марие
Коснешоу же все грешники о млада
Трипев.....

Навет бесом заражены о Марие
До той святой иконы о млада
Трипев.....

Богу милосердна маји о Марие
Только тебе споведуюсь о млада
Трипев.....

Як очистишь свои грехи, о Марие
Зароз загноши погехи о млада
Трипев.....

Отсюда вернул всем быв довольной
о Марие
Веселый был, як пташек вольной
Трипев..... о млада!

Тепер всегда выславляе о Марие
Во твоей образ водомаше о млада
Трипев.....

Но твое лице сполнае о Марие
Зароз Емю лем стоне о млада
Трипев.....

Мы всех втешаем и радуем о Марие
И за нами орудуем о млада
Трипев.....

Ну же братья сестри разом о Марие
Упядкнимо пред образом о млада
Трипев.....

Заволоймо оо цюриши о Марие
Упаоимо все на мше о млада
Трипев.....

О матором всех окривь мое о маторе
Милосердья будь Ты оулане о маторе
Трипев....

И як будем умироти о маторе
Будь же при мое маторе о маторе
Трипев....

Впроси Своего сына Христа о маторе
Будь хвалои векуи о маторе
Трипев....

Некой Тогои о маторе
С Ангелами за певом о маторе
Трипев....

О Трехста Дево в Лесе о маторе
Трипе оу мое за хор песни о маторе
Трипев..... конец.

Мати Милосердия

Мати милосердия море щедротам
Будь милосива бедным сиротам
Не даждь вопложи грехов сидети

Да изволимь нами снговой владежи.
Иже преекает к тебе маторе
Во благо оу и маторе се знамение
Ты оу возлюбил четь уеубилъ }
Вовеки своей души не поубилъ. } 2

Жго изрещи может тойму снгову
Жко благо чети маторе Цареву
Вней воплотися, изней родися }
Ж матором молитвом все приклони }
сн.

Знайте все горко своего снгову
Тогоу рече снгову вчем я за снгову
Чи в благом деле
Чи в грешном деле
Зшиждо оу дел воздасъ }
оувет после. } 2 ждн

Ужаснейшая суть словеса сия
В он же час не мниже придет судия
Жакмет судити
Добрым платити
Злых же после ввду вечно мучити.

Помынувшие он горе сиромыя трубы
Препет обдержит нас злых погубы

Экоко постоим
Пред лицем Твоим } 2-тур
Несуди мя Спасе под глуми моим.

Догли оипущати в лоств есв вышмяго
Вообраз догде нас себе сомого:

Благоговорици
Ивосудици } 2-тур

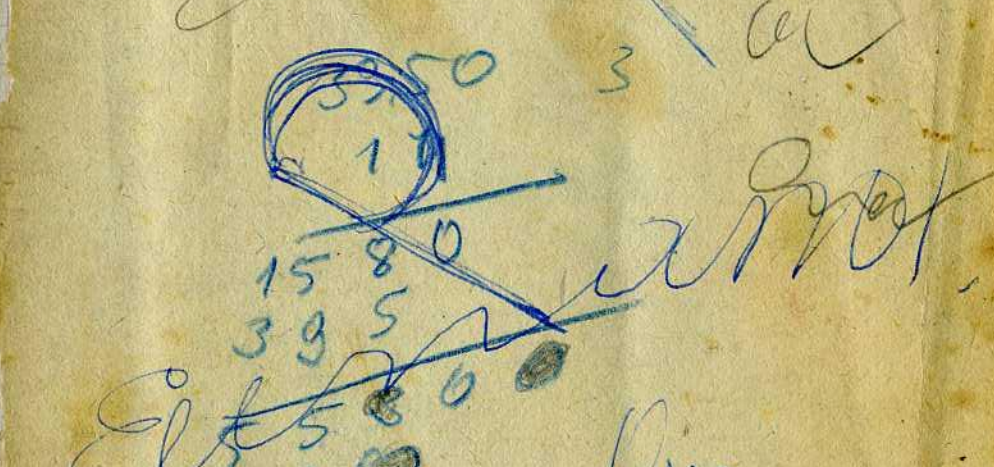
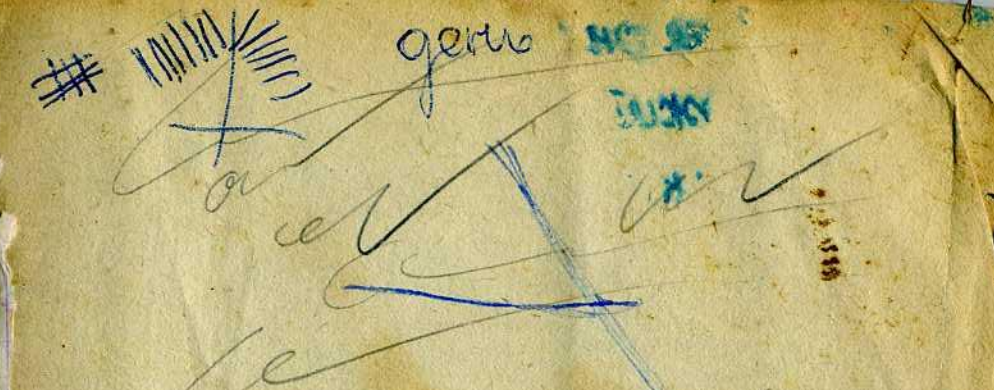
Онже нам изволи догли троецици.
Зельными мя срастем враг окружает

Еще же тяжшими плоть досажает
Не единомци } 2-тур
Но в дни и в ночи

Не дают покоя мей немощи,
Нол во мир издох / мол возвращая

Разве от дел скверных всгуд облекуся
Моши Тля в той час } 2-тур

Не забуди мене
Моги Владоунице целуши мои гласе.)

Am. 39,50
Am. 23
11,85
790
0850
Ameliam
Ameliam
Ameliam